

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. ОБЩИ УКАЗАНИЯ	3
1.1. Използвани съкращения	3
1.2. Безопасна експлоатация. Опазване на околната среда	3
1.2.1 Правила за монтаж и безопасна експлоатация на уреда.....	3
1.2.2. Правила за опазване на околната среда	3
1.3. Запознаване с КА	4
1.3.1. Външен вид. Съставни части	4
1.3.2. Клавиатура. Общ вид и описание на отделните клавиши.....	5
1.3.3. Дисплей (индикация)	6
1.3.4. Принтер.....	6
1.3.5. Оперативна памет	7
1.3.6. Фискална памет	7
1.3.7. Контролна лента на електронен носител.....	7
1.3.8. Данъчен терминал.....	7
1.4. Функционални възможности на КА	8
1.5. Интерфейсни възможности	8
1.5.1. Работа с електронна везна	8
1.5.2. Работа с външен клиентски дисплей	8
1.5.3. Работа с баркод скенер	8
1.5.4. Връзка с компютър	9
1.5.5. Сейф	9
1.6. Захранване на КА	9
1.6.1. Захранване от електрическата мрежа	9
1.6.2. Захранване от вградените акумулатори. Зареждане на акумулаторите	9
1.7. Консумативи за работа на КА и тяхната замяна	9
1.8. Как да се използва настоящото ръководство	10
1.9. Инсталиране и въвеждане в експлоатация на КА	10
1.10. Видове документи издавани от КА	11
1.11. Достъп до режимите на работа на КА	12
2. ПРОГРАМИРАНЕ	13
2.1. Смисъл на програмирането. Основни принципи	13
2.1.1. Подрежими на програмиране	13
2.1.2. Функционални клавиши	13
2.1.3. Програмиране на цифрови стойности.....	14
2.1.4. Програмиране на параметри	14
2.1.5. Програмиране на символи (имена)	14
2.1.5.1. Програмиране на имена чрез кодова таблица.....	14
2.1.5.2. Програмиране на имена чрез GSM клавиатура	17
2.2. Програмиране на общи за КА параметри и величини [Подрежим 1]	18
2.2.1. Общи параметри на КА	18
2.2.2. Системни параметри на КА	19
2.3. Програмиране на плащания име и курс на валута [Подрежим 2]	20
2.4. Програмиране на данъчни групи [Подрежим 3]	21
2.5. Програмиране на департаменти [Подрежим 4]	22
2.6. Програмиране на артикули [Подрежим 5]	23
2.6.1. Програмиране на баркод за артикул посредством скенер	25
2.7. Програмиране на оператори. [Подрежим 6]	25
2.7.1. Програмиране парола на оператор посредством баркод скенер.....	26
2.8. Работа с компютър в режим на програмиране и отчитане [Подрежим 7]	26
2.9. Тестове на КА. Пароли за достъп. Допълнителни настройки [Подрежим 8]	27
2.10. Настройка на комуникационни параметри [Подрежим 9]	28
2.10.1. Скорост на комуникация	28
2.10.2. Протокол на електронна везна	28
2.10.3. Протокол на външен дисплей.....	29
2.11. Програмиране на Клиенти. [Подрежим D1]	29
2.12. Сверяване на дата и час	29
3. РЕЖИМ “ПРОДАЖБИ”	30
3.1. Достъп до режима. Функционални клавиши	30
3.2. Основни принципи за работа в режим “Продажби”. Ограничения и забрани	32
3.3. Примери - клавишна последователност	33

3.3.1. Регистриране на продажби от департамент	33
3.3.2. Регистриране на продажби на артикули	33
3.3.3. Продажба на артикули посредством баркод скенер.....	34
3.3.4. Продажба на артикули чрез ръчно въвеждане на баркод (номенклатурен номер).....	34
3.3.5. Продажби с умножение	35
3.3.6. Продажби с умножение при работа с електронна везна	35
3.3.7. Повторение на последна продажба	35
3.3.8. Корекция "непосредствен войд"	35
3.3.9. Корекция "дълбок войд"	36
3.3.10. Изчисляване и печат на междинна сума.....	36
3.3.11. Регистриране на процентни отстъпки и надбавки	36
3.3.12. Регистриране на стойностни отстъпки и надбавки	36
3.3.13. Регистриране на отстъпки и надбавки върху междинна сума	37
3.3.14. Плащане в брой без изчисляване на ресто	37
3.3.15. Допълнителни видове плащане. Смесено плащане. Пресмятане на ресто	37
3.3.16. Работа с валута. Преизчисляване на суми. Плащане. Избор на ресто	37
3.3.17. Издаване на разширена клиентска бележка (фактура)	38
3.3.18. Издаване на копие на касов бон (ДУБЛИКАТ)	39
3.3.19. Служебно въвеждане и извеждане на суми в брой	40
3.4. Примери – бонове	40
3.5. Работа с КА в ресторантски режим.....	42
3.5.1. Специфични особености	42
3.5.2. Избор на сметка (маса/място). Нова поръчка.....	42
3.5.3. Регистриране на продажби в текуща поръчка. Приключване на поръчка	43
3.5.4. Разпечатване на обобщена сметка	43
3.5.5. Закриване на сметка.....	43
3.5.6. Натрупване на бързи поръчки	44
3.5.7. Примерни бонове ресторантски режим	44
4. ОТЧИТАНЕ НА КАСОВИЯ АПАРАТ	45
4.1. Избор на режим	45
4.2. Дневен финансов отчет на КА. Отчет по Департаменти	45
4.3. Справка за незакрити сметки. Служебно закриване на сметки.....	47
4.4. Отчет на Артикули. Справки по Артикули	48
4.4.1. Отчет на артикули в режим "Отчети Z"	48
4.4.2. Справки по артикули в режим "Отчети X"	48
4.5. Отчет на Операторите. Справки по Оператори.....	48
4.5.1. Отчет на операторите в режим "Отчети Z"	48
4.5.2. Справки по оператори в режим "Отчети X"	49
4.6. Отчети на Фискалната памет	49
4.6.1. Отчет на ФП по зададени начална и крайна дата	49
4.6.2. Отчет на ФП по зададени начален и краен блок	50
4.7. Служебни отчети на ФП.....	51
4.8. Отчет на плащанията по данни от ФП	51
4.9. Отчет на департаменти по данни от ФП.....	51
4.9. Отчети на Контролната лента (КЛЕН)	53
4.9.1. Обща информация	53
4.9.2. Примерно отпечатване на отчет на КЛЕН	54
4.9.3. Пресмятане на оборота за текущия ден от КЛЕН.....	55
5. АВАРИЙНИ СИТУАЦИИ ПРИ РАБОТА С КА.....	56
5.1. Грешка в оперативната памет на КА -"НУЛИРАН РАМ".....	56
5.2. Грешки във фискалната памет на КА	56
5.3. Грешки в КЛЕН. Работа с КЛЕН, различна от текущата	57
6. ГРЕШКИ И БЛОКИРОВКИ ПРИ РАБОТА С КА	57
6.1. Съобщения изписвани на дисплея на КА	57
6.2. Съобщения за грешки и блокировки, отпечатвани на принтера	58
6.3. Блокировки при програмиране	59

1. ОБЩИ УКАЗАНИЯ

Настоящия документ е предназначен да запознае потребителя на касовия апарат с възможностите му, както и с правилата за безопасната му експлоатация. Ръководството съдържа всичката необходима информация за програмиране, регистриране на продажби и отчитане на устройството.

1.1. ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

КА	- Електронен касов апарат с фискална памет
ФП	- Фискална памет
ДТ	- Данъчен терминал
КЛЕН	- Контролна Лента на Електронен Носител

1.2. БЕЗОПАСНА ЕКСПЛОАТАЦИЯ. ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1.2.1 Правила за монтаж и безопасна експлоатация на уреда

- Не инсталирайте уреда близо до източници на течаща вода и не го мокрете с вода или други течности. Не инсталирайте уреда върху нестабилни повърхности, за да се избегне падането му. Не инсталирайте уреда близо до източници на топлина. Избягвайте инсталирането на уреда върху вибриращи повърхности или повърхности, проводящи вибрации.
- Захранването на уреда да става само и единствено от захранващия адаптор, включен в комплекта на изделието.
- Адаптора да се включва само в ел. контакти с 230V напрежение и честота 50Hz. За захранване на уреда използвайте само ел. контакти, които отговарят на стандарта. Ако контактът не отговаря на изискванията, извикайте електротехник да го приведе в съответствие. Ако използвате удължител, той следва да отговаря на същия стандарт. Не включвайте в същия удължител електромотори, отоплителни уреди и други енергоемки консуматори. Не оставяйте захранващия кабел на места, където може да бъде притиснат или настъпен.
- Не манипулирайте вътрешността на уреда с метални предмети поради опасност от токов удар.
- При зареждане на хартия не докосвайте термоглавата на печатащия механизъм. Това може да доведе до трайна повреда или до неправилна работа на устройството.
- Изключвайте уреда от електрическата мрежа преди да го почиствате и не използвайте агресивни почистващи препарати.
- Не се опитвайте да ремонтирате уреда сами. В случай на проблем се обърнете към обслужващия Ви сервиз.
- Изключете уреда от мрежата и се обърнете към сервизната Ви организация в следните случаи: ако захранващия адаптер на уреда е повреден; ако уреда е залят с течност; при механична повреда на уреда; ако уреда не функционира нормално.

1.2.2. Правила за опазване на околната среда

- Етикетът, представляващ зачертано кошче за боклук, който можете да видите върху вашия продукт, означава, че този продукт не трябва да се изхвърля заедно с обикновените домакински отпадъци. За предпазване от евентуални щети върху околната среда или човешкото здраве, моля, отделете този продукт от останалите отпадъци, за да се гарантира, че той ще бъде

рециклиран по екологично съобразен начин. За повече информация относно наличните места за събиране на отпадъци, моля, свържете се с местните власти или търговеца, от когото сте закупили този продукт.

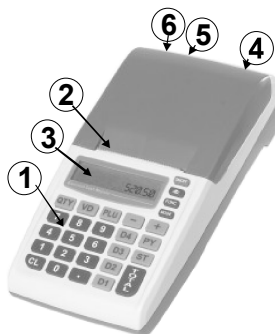
1.3. ЗАПОЗНАВАНЕ С КА

1.3.1. Външен вид. Съставни части

TREMOL M-KL

TREMOL S-KL

TREMOL ZM-KL

TREMOL ZS-KL

TREMOL Z-KL

Описание:

1. Клавиатура;
2. Капак на принтера с процеп за хартия;
3. Клиентски дисплей;
4. Дисплей за оператора;
5. Интерфейси -за връзка с компютър, баркод скенер и везна (дисплей);
6. Куплунг за включване на захранващ адаптер.

Фамилията касови апарати **TREMOL Z-KL** **TREMOL M-KL**, **TREMOL S-KL**, **TREMOL ZM-KL**, **TREMOL ZS-KL** са фискални устройства (ФУ), предназначени за регистриране на извършените продажби в различни видове търговски обекти. КА притежават удобна клавиатура и вградени дисплеи за оператора и клиента, което позволява ясно и правилно оценяване на въведената чрез клавиатурата информация.

Вградения в КА принтер обезпечава издаването на ясни и четими документи за всяка операция (продажба, отчет, въвеждане/извеждане на суми и т.н.).

Моделите **TREMOL M-KL** и **TREMOL S-KL** притежават двуредов дисплей за оператора, едноредов за клиента, както и “Easy Load” система за лесно зареждане на хартията в принтера.

Моделите **TREMOL ZM-KL** и **TREMOL ZS-KL** притежават едноредови дисплеи за оператора и за клиента, както и функция за автоматично поемане на хартията в принтера.

Модела **TREMOL Z-KL** притежава едноредови дисплеи за оператора и за клиента и “Easy Load” система за лесно зареждане на хартията в принтера.

Според специфичната форма и размерите на КА, моделите **TREMOL Z-KL**, **TREMOL M-KL** и **TREMOL ZM-KL** се определят като “настолни”, а моделите **TREMOL S-KL** и **TREMOL ZS-KL** като “преносими”.

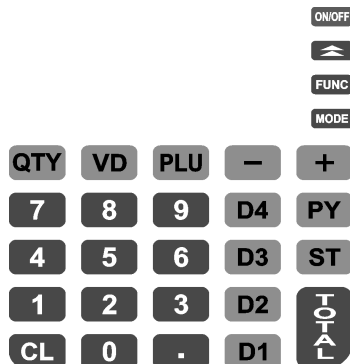
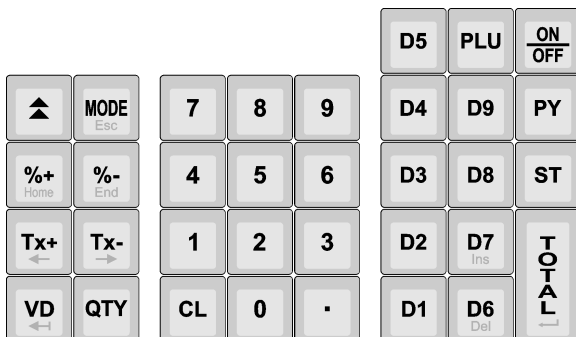
Всички модели работят с Контролна Лента на Електронен Носител (КЛЕН), което позволява съхраняването на копията на голям брой документи, които могат да бъдат отпечатани при необходимост.

Всички модели притежават **вграден Данъчен терминал** за осъществяване на дистанционна връзка със сървъра на Националната Агенция по Приходите (НАП).

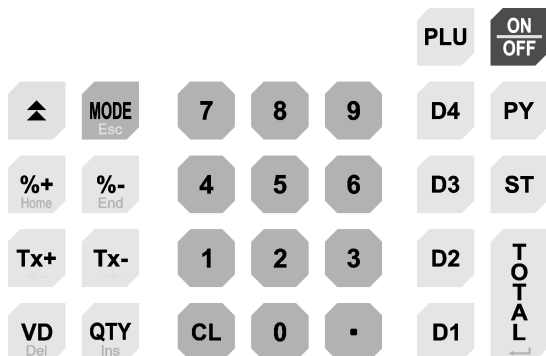
1.3.2. Клавиатура. Общ вид и описание на отделните клавиши

TREMOL M-KL

TREMOL S-KL

TREMOL ZM-KL

TREMOL ZS-KL

TREMOL Z-KL

Клавиатурата на КА се състои от няколко групи клавиши, условно разделени според функционалното им предназначение:

Клавиш за включване и изключване . В модела **TREMOL Z-KL** вместо клавиш се използва мрежов ключ, разположен до интерфейския панел.

Цифрови клавиши: от до включително и - служат за въвеждане на цифрова информация в КА;

Клавиши за регистриране на продажби: до за департаменти и за артикули;

Функционални клавиши: всички останали, реализиращи специфични операции с КА. Разяснени са подробно по-долу.

1.3.3. Дисплей (индикация)

КА притежава два буквеноцифрови дисплея за оператора и клиента, позволяващи визуално контролиране на работата с КА.

1.3.4. Принтер

Всички КА притежават вграден високоскоростен и безшумен LINE-THERMAL принтер с разделителна способност 8 точки/мм. и скорост до 60мм/секунда,

отпечатващ по 32 символа на ред. Модела на принтера за конкретния модел КА е отбелязан в придружаващия у-вото паспорт.

1.3.5. Оперативна памет

Неразделна част от КА, служеща за запомняне на регистрираните суми на продажбите, програмираните параметри и друга служебна информация.

1.3.6. Фискална памет

Във фискалната памет се записват всички данни съгласно изискванията на наредба Н-18 / 13.12.2006 г. на МФ. Унищожаването или промяната на тези данни е невъзможно.

Блокът фискална памет (ФП) е изпълнен във вид на модул. Производителят запечатва модула фискална памет с “пломба”, гарантираща невъзможност за неоторизиран достъп.

1.3.7. Контролна лента на електронен носител

Контролната лента представлява сменяем модул енергонезависима памет, предназначен за съхранение на копията на издаваните документи от КА. Разпечатването на документи се извършва както за цялото съдържание на КЛЕН, така и по зададен диапазон (от дати, от номера отчети, или номера документи).

КА съхранява документи само в текущата инициализирана КЛЕН, като се позволява работа и с други КЛЕН от същия вид (с предходен номер или от друго у-во). В този случай е разрешено единствено отпечатване на съдържанието на КЛЕН.

Инициализираните от КА КЛЕН имат независими поредни номера, отбелязвани в дневните финансови отчети и в отчетите на ФП.

Обема на КЛЕН позволява съхранение на минимум 20 000 000 реда в не повече от 999 999 документа. При оставащи по-малко от 30 000 свободни реда в КЛЕН, в края на всеки дневен финансов отчет се отпечатва съобщение „НАБЛИЖАВА КРАЙ КЛЕН“, което е индикация, че се налага смяна на КЛЕН. При оставащи по-малко от 5 000 свободни реда в КЛЕН не се допуска започването на нов документ, който да се буферира в КЛЕН, с изключение на дневен финансов отчет с нулиране и запис във ФП, както и служебно закриване на сметки в ресторантски режим. Така се гарантира отпечатването и буферизирането на всички документи свързани с приключването на текущия ден.

1.3.8. Данъчен терминал

Данъчният терминал (ДТ) е вграден в КА. ДТ осъществява дистанционната връзка между ФУ и НАП, чрез използване на преносна мрежа на мобилен оператор, по изградена за целта на обслужваните от него ФУ VPN мрежа.

ДТ има вградена data SIM карта, чрез която получава задачи чрез SMS-и и изгражда IP връзка посредством пакетно предаване на данни в мрежата на мобилен оператор за http комуникация с НАП.

ДТ работи с времето на часовник-календара на КА.

1.4. ФУНКЦИОНАЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ НА КА

КА позволява работа в два варианта – магазински и ресторантски. КА поддържа следните потребителски регистри:

Данъчни групи	до 8
Записи във ФП	2000 за дневни отчети + 270 за специални събития
Оператори	до 20 с програмируемо име (20 символа) и парола (до 6 цифри)
Плащания	1 основно В БРОИ (национална валута) 3 допълнителни с програмируем номер (и име) според схемата за предаване на данни към НАП 1 валутно с програмируем курс към основното (приравнява се към основното според курса)
Департаменти	40 с програмируеми: име (23 символа), цена, данъчна група, параметър за вида на цената и единична транзакция и 1 (ДЕП.00) без възможност за програмиране
Артикули	5000 или 10000 според вида на използваната EEPROM памет с програмируеми име (23 символа), цена, параметър за вида на цената, данъчна група, принадлежност към департамент, налично количество, параметър, определящ следенето на количеството и баркод (номенклатурен номер)
Клиенти	1000 с програмируеми: име (26 символа), адрес (30 символа) МОЛ(16), БУЛСТАТ (13), ЗДДС № (13)
Маси / клиенти	64 маси с по 4 места

1.5. ИНТЕРФЕЙСНИ ВЪЗМОЖНОСТИ

TREMOL Z-KL, TREMOL M-KL и **TREMOL ZM-KL** имат възможност за включване на до 3 външни устройства едновременно (везна /дисплей/, компютър и баркод скенер).

TREMOL S-KL и **TREMOL ZS-KL** имат възможност за включване единствено към компютър.

1.5.1. Работа с електронна везна

КА получава само количество от включената електронна везна. В КА са заложили 6 протокола на обмен на данни на различни видове електронни везни. Има възможност за добавяне на още 2 протокола посредством компютърния интерфейс. Протокола на обмен се избира в режим Програмиране, подрежим 9.

1.5.2. Работа с външен клиентски дисплей

Алтернативно на мястото на везната може да бъде включен външен дисплей. Протокола на обмен се избира в режим Програмиране, подрежим 9.

1.5.3. Работа с баркод скенер

КА поддържа работа с баркод скенер от типа RS232, позволяващ бърза продажба на стоки и/или идентификация на оператор. Стоките трябва да са етикетирани с баркод по стандартите EAN13, EAN8, UPC-A, UPC-E, в това число и теглови баркод по стандарта EAN13. КА автоматично разпознава типа на баркода.

1.5.4. Връзка с компютър

Поддържат се два основни режима:

Режим за програмиране и отчитане на КА. Той е удобен, когато КА работи автономно, но е необходимо данните за продажбите да се обобщават и съхраняват в компютър.

Режим “ON-LINE” за регистриране на продажби под управление на компютър. Възможни са два случая:

1. **Водещ касов апарат.** В този режим КА работи с външна база данни за артикулите. Всяко действие на КА в режим “Продажби” се докладва на компютър, а информацията за артикулите се изисква при продажбата им. Режимът позволява работа с неограничен брой артикули и възможност за следене в реално време процеса на регистрация.

2. **“ФИСКАЛЕН ПРИНТЕР”.** В този режим регистрирането на продажбите се извършва по инициатива на компютъра.

И в двата случая КА запазва ролята си по отношение на обработката на данните, натрупването и съхранението на оборотите.

Повече информация за протоколите на обмен, както и примерни програми и драйвери е налична в уебстраницата на производителя: www.tremol.bg.

1.5.5. Сейф

Настолните модели имат възможност да управляват сейф за монети и банкноти. Отварянето става се при всяко приключване на касов бон и при служебно въвеждане и извеждане на суми с . Отварянето на сейфа може да се забрани с параметър.

1.6. ЗАХРАНВАНЕ НА КА

1.6.1. Захранване от електрическата мрежа

КА се захранва от външен адаптер 7.5V/ 3.3A (За **TREMOL S-KL** 9.6V/ 0,51A)

1.6.2. Захранване от вградените акумулатори. Зареждане на акумулаторите

КА притежава опция за работа с акумулатори, вградени в касовия апарат. Акумулаторите се монтират задължително от сервизна организация. Зарядка на акумулаторите се извършва автоматично при включване на КА в ел.мрежата и трае около 10 часа при изтощени акумулатори. При напълно заредени акумулатори КА гарантира отпечатването на минимум 1500 бележки с по една продажба всяка и минимум 12 часа във включено състояние. За да се осигури дълъг живот на акумулаторите следвайте следните правила:

1. Зареждайте винаги акумулаторите до край;
2. Веднъж заредени, акумулаторите следва да бъдат зареджани отново едва след поне няколко часова работа;

1.7. КОНСУМАТИВИ ЗА РАБОТА НА КА И ТЯХНАТА ЗАМЯНА

Според вида КА се използва термохартия с външен термочувствителен слой и със следните параметри:

Хартия:	Макс. Ø 40мм. ⇔ 57мм	Макс. Ø 48мм. ⇔ 57мм
КА:	TREMOL S-KL TREMOL M-KL TREMOL ZS-KL	TREMOL ZM-KL TREMOL Z-KL

КА контролира наличието на хартиена лента, като при липса на такава и опит за печат работата му се блокира, а на дисплея се изписва **Край Хартия**

За продължаване на работата с КА е необходимо да се извършат следните действия, описани стъпка по стъпка:

	TREMOL M-KL, TREMOL S-KL и TREMOL Z-KL (Easy Load)	TREMOL ZM-KL и TREMOL ZS-KL (Автоматично поемане)
■	Отваря се капака на принтера, посредством лек натиск и повдигане нагоре (плъзгане назад за TREMOL ZS-KL)	
	Вдига се поемащия вал на принтера с дърпане на ръкохватката вляво.	
▼	Изважда се края на старата лента, както и евентуално останалата шпула. Новата лента се почиства от подлепащото фолио, след което се поставя в гнездото за хартия с термочувствителната повърхност отдолу.	
▼	Свободния край на хартиената лента се издърпва за да излезе навън от гнездото и пред поемащия вал на принтера. Поемащия вал на принтера се затваря с лек натиск в двата края.	Подрязания край на хартиената лента се допира в долната част на поемащия вал на принтера, при което се поема автоматично. Ако е необходимо се натиска клавиш няколко пъти, така че поетата от принтера хартия да се придвижи напред и освободи дължина, достатъчна за преминаването на свободния край през процепа на капака
▼	Затваря се капака на принтера, като освободения край на лентата трябва да остане между ножа за рязане на хартия и капака на принтера.	Затваря се капака на принтера, като преди това освободения край на лентата се прекарва през процепа със ножа за рязане на хартия.
●	Натиска се клавиш , при което КА продължава прекъснатата операция.	

1.8. КАК ДА СЕ ИЗПОЛЗВА НАСТОЯЩОТО РЪКОВОДСТВО

Използван е определен ред при представянето на функциите и възможностите на КА, както следва:

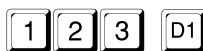
- ① *Текстът отстрани на този символ обяснява едно или друго понятие, правило или функция.*
- ▣ *Текстът отстрани на този символ пояснява какво е необходимо да се направи, за да се реализира една или друга функция.*

Пример: Текстът отстрани обяснява какво точно е показано в примера:

Клавишна последователност

Дисплей 1x16

Дисплей 2x16

Деп. 01 123.00

Департамент 01
123.00

Текст, указващ значението на въведената информация и реакцията на КА.

- ① 1x16 - КА с едноредов дисплей 2x16 - КА с двуредов операторски дисплей

1.9. ИНСТАЛИРАНЕ И ВЪВЕЖДАНЕ В ЕКСПЛОАТАЦИЯ НА КА

① *Инсталирането на КА представлява програмиране на задължителните реквизити на касовия бон, параметрите на данъчните групи, както и желаните параметри на артикулите, департаментите, операторите и т.н.*

① *Въвеждането в експлоатация (фискализацията) представлява процедура по активиране на фискалната памет на КА. Извършва се от представител на вписаната в паспорта на фискалното устройство сервизна фирма, с която има сключен договор за поддръжка, и в присъствието на задълженото лице.*

① При въвеждането в експлоатация, КА автоматично изпраща данни за вписване (регистрация) към сървъра на НАП, посредством вградения данъчен терминал. Процедурата е завършена само при положителен статус на регистрацията в сървъра.

① Аналогично подобни данни се изпращат при промяна на регистрационните данни и при пререгистрация.

① В резултат КА отпечатва фискален бон, с Типа на действието, данни за ФУ и ДТ, Регистрационен номер в сървъра на НАП (FDRID), дата и час на събитието.

Примерни бонове за въвеждане в експлоатация и промяна в регистрацията

Име на фирма		
Адрес на фирма		
ЕИК	123456789	
Име на обекта		
Адрес на обекта		
ЗДДС N	BG123456789	
Введена в експлоатация:		
09:41	31-12-2010	
КЛЕН N 01		
* * * * *		
Сериен номер:	ZK123456	
Номер фискална памет:	50123456	
Регистрация в НАП:		
FDRID:	XXXXXXX	
Телефонен номер:	359XXXXXXXXXX	
Номер SIM:	XXXXXXXXXXXXXXXXXX	
Мобилен оператор:	XXXXXX	
* * * * *		
00001		
31-12-2010	09:41	
 ФИСКАЛЕН БОН		
ZK123456	50123456	
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX		
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX		

Име на фирма		
Адрес на фирма		
ЕИК	123456789	
Име на обекта		
Адрес на обекта		
ЗДДС N	BG123456789	
Променена регистрация:		
15:29	06-02-2011	
* * * * *		
Сериен номер:	ZK123456	
Номер фискална памет:	50123456	
Регистрация в НАП:		
FDRID:	XXXXXXX	
Телефонен номер:	359XXXXXXXXXX	
Номер SIM:	XXXXXXXXXXXXXXXXXX	
Мобилен оператор:	XXXXXX	
* * * * *		
00181		
06-02-2011	15:29	
 ФИСКАЛЕН БОН		
ZK123456	50123456	
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX		
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX		

1.10. ВИДОВЕ ДОКУМЕНТИ ИЗДАВАНИ ОТ КА

① Всички издавани от КА документи (бонове) имат заглавна част, съдържаща данни за задълженото лице и обекта, и крайна част, съдържаща рекламен ред, поредния номер на бона, датата и часа на издаването му, типа (фискален, нефискален или служебен), както и индивидуалните номера на КА и на ФП.

① До момента на въвеждане в експлоатация, всички документи издавани от КА имат надпис **"НЕФИСКАЛЕН БОН"**. Информацията за оборота се запомня само в оперативната памет на апарата.

① След въвеждане в експлоатация, клиентските касови бонове, дневните финансови отчети с нулиране и запис във фискалната памет и отчетите на фискалната памет имат надпис (фискално лого) **ФИСКАЛЕН БОН**. Информацията за оборота се записва във фискалната памет на апарата. Всички останали документи, издавани от КА имат надпис **"СЛУЖЕБЕН БОН"**.

① След въвеждане в експлоатация, в Контролна Лента на Електронен Носител (КЛЕН) се съхранява пълното съдържание (без графичното и фискалното лого) на всеки отпечатан документ по реда на неговото издаване, с изключение на отчетите на фискалната памет и разпечатките на КЛЕН.

① При създаването (отпечатването) на всеки документ, чрез използване на стандартен SHA-1 алгоритъм, се генерира автоматично специално контролно

число. Това число се записва и отпечатва в края на бона на два реда с по 20 символа.

① Освен информация, оформена в документи (бонове), КА отпечатва и друга (служебна) информация в режим “Програмиране” и при автодиагностика. Тази информация не е оформена в горепосочения формат (няма заглавни и рекламни редове, пореден номер и т.н.).

① В настоящата инструкция ще бъдат разгледани примери при въведен в експлоатация КА, т.е. надписите на боновете ще бъдат ФИСКАЛЕН БОН и “СЛУЖЕБЕН БОН”.

① Внимание!!! В търговските обекти (по смисъла на Наредба Н-18 на МФ) е разрешено използването само на въведени в експлоатация фискални устройства.

1.11. ДОСТЪП ДО РЕЖИМИТЕ НА РАБОТА НА КА

① Прехода между режимите на работа с КА се осъществява чрез клавиш (избор на режима) и въвеждане на съответната парола от клавиатурата.

① Паролите могат да бъдат променени в режим “Програмиране”. При забравена парола за режим “Програмиране” се обърнете към сервизната организация.

 Режимите на работа и паролите по подразбиране са:

Режим	Дисплей 1x16	Дисплей 2x16	Парола
“Продажби” регистрация на продажби и др.	Продажби: _____	Продажби: _____	
“Отчети Z” отчети с нулиране	Отчети Z: _____	Отчети Z: _____	
“Отчети X” отчети без нулиране	Отчети X: _____	Отчети X: _____	
“Програмиране” програмиране на КА	Програм: _____	Програм: _____	

2. ПРОГРАМИРАНЕ

2.1. СМИСЪЛ НА ПРОГРАМИРАНЕТО. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ

① Програмирането на КА представлява настройване на касовия апарат чрез задаване на стойности и параметри, така че работата с него да съответства на конкретното работно място и желанията на потребителя. Обособено е в самостоятелен режим “Програмиране”.

Пример: вход в режим “Програмиране”:

Клавишна последователност

Дисплей 1x16

Програм: _____

Дисплей 2x16

Програм:

Избор на режим “Програмиране”.

Програм 1-9, D1

Програмиране
1-9, D1

Дисплеят показва, че КА се намира в режим “Програмиране” и очаква избор на подрежим.

2.1.1. Подрезими на програмиране

① За удобство програмирането е разделено на десет основни подрежима, достъпни с натискането на съответстващия им клавиш:

- **1** програмиране на общи за КА параметри и величини;
- **2** програмиране на плащания;
- **3** програмиране на данъчни групи;
- **4** програмиране на департаменти;
- **5** програмиране на артикули;
- **6** програмиране на оператори;
- **7** комуникации в режим на програмиране и отчитане;
- **8** тестове на КА, пароли за достъп, допълнителни настройки.
- **9** настройка на комуникационни параметри.
- **D1** програмиране на клиенти.
- **%-** сверяване на дата и час.

2.1.2. Функционални клавиши

- Във всички подрежими на програмиране клавиш **MODE** има смисъл на отказване на започната операция и връщане към предходно меню.
- Във всички подрежими на програмиране клавиш **QTY** отпечатва помощна информация и/или информация за програмираните параметри.

- В подрежими **2** до **6** и **D1** (плащания, данъчни групи, департаменти, артикули, оператори, клиенти) клавиши **%+** и **%-** съответно увеличават/намаляват текущия номер позиция (плащане, данъчна група, департамент, артикул, оператор или клиент).
- В **TREMOL S-KL** вместо **%+** и **%-** клавишите са **+** и **-**. Навсякъде в настоящата инструкция ще бъдат използвани първите два.
- В **TREMOL Z-KL** и **TREMOL ZS-KL** вместо **PY** клавиша е **PV1**. Навсякъде по-долу ще бъде използван първия.
- Останалите функционални клавиши са дефинирани за всеки подрежим поотделно. Общо правило е, че въвеждането на цифрова стойност и натискането на даден функционален клавиш програмира съответната величина, натискането на клавиша без да е въведена цифрова стойност визуализира стойността на съответната величина.

2.1.3. Програмиране на цифрови стойности

- Въвеждането на цифрови стойности се извършва посредством цифровите клавиши от **1** до **9** вкл. **0** и **.** и натискането на съответния функционален клавиш.

2.1.4. Програмиране на параметри

- Програмирането на параметри става чрез набирането на номера на параметъра и натискането на **Ⓜ** или чрез друг специално указан клавиш. Промяната на параметъра става с повторното натискане на клавиша.

2.1.5. Програмиране на символи (имена)

- Програмирането на имена се извършва в специален подрежим, влизането в който става с функционален клавиш (най-често **ST** или друг специално указан). Въвеждането на символите може да се извърши по два начина – стандартна кодова таблица или чрез GSM клавиатура. Начина на въвеждане на текста се определя от параметър 31.

2.1.5.1. Програмиране на имена чрез кодова таблица

- Въвеждат се кодове на символите, съгласно таблицата на съответствие. Използват се цифровите клавиши и клавишите за буквите от **A** до **F** (виж таблица на клавишите). За улеснение са предвидени и допълнителни “редакторски” клавиши. След въвеждането на валиден код на символ, курсора се премества на следващия въясно. Въвеждането завършва с натискането на клавиш **Ⓜ**. При положение, че текста трябва да се измести надясно, задължително се въвеждат необходимия брой празни символи (код 20), предхождащи самия текст. Празните символи отлясно на текста не е необходимо да се въвеждат. Символът “^” (код 5E), определя следващия въведен, като двойно широк. Тези символи се отпечатват двойно широки, но се визуализират на дисплея по начина, по който са въведени.

- При програмиране на редовете от оформлението на бона има предвидена възможност за центриране на въведения текст. След приключване на въвеждането има запитване дали въведения текст да се центрира.

Потвърждава се с клавиш , а при отказ се натиска кой да е клавиш.

Таблица на клавишите в режим програмиране на имена чрез кодова таблица

Функция	клавиш				
	TREMOL M-KL	TREMOL S-KL	TREMOL ZM-KL	TREMOL ZS-KL	TREMOL Z-KL
Букви съответно: A B C D	 				
Буква E					
Буква F					
Преместване курсора вляво ←					
Преместване курсора вдясно →					
Вмъкване на символ Insert					
Изтриване на символ Delete					
Изтриване на предишен символ ← 					
Позициониране на курсора в левия край Home					
Позициониране на курсора в десния край End					
Потвърждаване на въведения текст Enter					

Таблица на съответствието между символите и тяхните кодове

БУКВИ Латиница		БУКВИ Кирилица		ЦИФРИ И СИМВОЛИ	
A = 41	a = 61	А = 80	а = А0	SP= 20	@ = 40
B = 42	b = 62	Б = 81	б = А1	! = 21	[= 5B
C = 43	c = 63	В = 82	в = А2	" = 22	\ = 5C
D = 44	d = 64	Г = 83	г = А3	# = 23] = 5D
E = 45	e = 65	Д = 84	д = А4	\$ = 24	^ = 5E
F = 46	f = 66	Е = 85	е = А5	% = 25	_ = 5F
G = 47	g = 67	Ж = 86	ж = А6	& = 26	
H = 48	h = 68	З = 87	з = А7	' = 27	` = 60
I = 49	i = 69	И = 88	и = А8	(= 28	{ = 7B
J = 4A	j = 6A	Й = 89	й = А9) = 29	= 7C
K = 4B	k = 6B	К = 8A	к = АА	: = 2A	} = 7D
L = 4C	l = 6C	Л = 8B	л = АВ	+ = 2B	~ = 7E
M = 4D	m = 6D	М = 8C	м = АС	, = 2C	. = 7F
N = 4E	n = 6E	Н = 8D	н = АД	- = 2D	
O = 4F	o = 6F	О = 8E	о = АЕ	. = 2E	
P = 50	p = 70	П = 8F	п = АФ	/ = 2F	
Q = 51	q = 71	Р = 90	р = В0	0 = 30	
R = 52	r = 72	С = 91	с = В1	1 = 31	
S = 53	s = 73	Т = 92	т = В2	2 = 32	
T = 54	t = 74	У = 93	у = В3	3 = 33	
U = 55	u = 75	Ф = 94	ф = В4	4 = 34	
V = 56	v = 76	Х = 95	х = В5	5 = 35	
W = 57	w = 77	Ц = 96	ц = В6	6 = 36	
X = 58	x = 78	Ч = 97	ч = В7	7 = 37	
Y = 59	y = 79	Ш = 98	ш = В8	8 = 38	
Z = 5A	z = 7A	Щ = 99	щ = В9	9 = 39	
		Ъ = 9A	ъ = ВА	: = 3A	
		Ы = 9B	ы = ВВ	; = 3B	
		Ь = 9C	ь = ВС	< = 3C	
		Э = 9D	э = ВD	= = 3D	
		Ю = 9E	ю = ВE	> = 3E	
		Я = 9F	я = ВF	? = 3F	

2.1.5.2. Програмиране на имена чрез GSM клавиатура

- Този режим на въвеждане на символи е разработен по подобие на клавиатура на мобилен телефон.
- За да се използва е необходимо предварително да бъде разрешен чрез установяването на параметър 31=ДА.
- Всеки клавиш от цифровата клавиатура съответства на няколко знака, които се избират с многократно натискане на съответния клавиш.
- Дефинирани са клавиши за превключване между главни и малки букви, както и между кирилица и латиница. На дисплея вдясно се изписват индикатори за режимите, както и при натискане на клавиш - кои символи съответстват на него.
- Клавишите за позициониране и придвижване на курсора са запазени.

Функционални клавиши при програмиране на имена чрез GSM клавиатура

	Превключване между малки букви, главни букви и цифри Индикатори: абв, Абв, АБВ, abc, Abc, ABC, 123
	Препинателни знаци: . , ? ! ' " # \$ % & @
	Превключване между кирилица и латиница Индикатори: CYR, LAT

Символна GSM клавиатура

АБВ7 7 ABC7	ГДЕ8 8 DEF8	ЖЗИ9 9 GHI9
ИКЛ4 4 JKL4	МНО5 5 MNO5	ПРС6 6 PQRS6
ТУФ1 1 TUV1	ХЦЧ2 2 WXYZ2	ШЩЪЗ 3 3
CL	БЮЯ0 0	.

2.2. ПРОГРАМИРАНЕ НА ОБЩИ ЗА КА ПАРАМЕТРИ И ВЕЛИЧИНИ [ПОДРЕЖИМ 1]

2.2.1. Общи параметри на КА

Функционални клавиши

клавиш	Функция число клавиш / клавиш	Обхват ст-ст по подразбиране
	Отпечатва системните параметри и помощна информация при първо натискане	Според следващата таблица
	Задава / показва процент надбавка	Стойност от <u>0.00</u> до 99,99
	Задава / показва процент отстъпка	Стойност от <u>0.00</u> до 99,99
	Задава / показва номер касово място	Стойност от <u>0001</u> до 9999
	Задава / показва начални цифри за теглови баркод	Стойност 28
	Задава / показва начални цифри за операторски баркод	Стойност 27
	Вход в меню за програмиране на диапазон от номера за фактури (изписва текущия номер на фактура)	двойка числа от по 10 цифри: от 0000000001 до 9999999999 по подразбиране от 1 до 0 (не е определен валиден диапазон)
	Избор ред за оформление на бона (вход в режим програмиране на име)	Ред 0 – <u>ТРЕМОЛ ООД</u> : (20 символа за рекламен текст на външния дисплей) Редове от 1 до 8 за оформление на бона: 32 символа Ред 1: <u>ИМЕ НА ФИРМА</u> Ред 2: <u>АДРЕС НА ФИРМА</u> Ред 3: <u>ИМЕ НА ОБЕКТ</u> Ред 4: <u>АДРЕС НА ОБЕКТ</u> Ред 5, 6 и 7 – <u>празни</u> * Ред 8 – <u>празен</u> * - отпечатва се в края на бона *(отпечатват се само ако не са празни)
	Текст предхождащ 13-те символа за ЕИК по Булстат (вход в режим програмиране на име)	До 8 символа – <u>ЕИК</u>
	Височина на шрифта за отпечатване на КЛЕН	Число: 1 или 2 съответно за височина 1/2 или 2/2 спрямо нормалната
	Показва / променя стойността (потвърждава промяната) на системен параметър с избран номер	Променлива НЕ или ДА според следващата таблица
	Отпечатва общите за КА величини: номер касово място; индивидуални номера на КА и фискалната му памет; текст и ЕИК по Булстат; процентната надбавка; процентна отстъпка; диапазон от номера за фактури, теглови баркод, операторски баркод	

2.2.2. Системни параметри на КА

① Чрез системните параметри е възможно конфигурирането на КА според специфичните нужди на обекта и конкретното работно място. Всички възможни системни параметри са описани в таблицата:

Номер (изглед на дисплея)	Пояснение за параметъра	Стойност подразбиране
01 Ресторант	Определяне вида на КА (магазин / ресторант) Изисква потвърждение.	НЕ магазин
02 Втор. бон	Издаване на вторични бонове - разпечатват се веднага след клиентския бон с натискане на кой да е клавиш, като продажбите са обединени според принадлежността към департамента.	НЕ не се издават
03 Рекл. лого	Печат на рекламен знак преди бона . Представлява файл във формат BMP с размери 384 x 80В&W.	ДА отпечатва се
04 Подр. бон	Вид на отпечатване на продажбите в бона Единият начин е съкратен - информацията за количество и единична цена се обединява на един ред, а ако количеството е единично не се изписва. Вторият начин е подробен - информацията за име, количество, единична цена и сума се разпечатва на отделни редове.	НЕ съкратен вариант
05 Дробни	Работа с цели или дробни числа. Внимание!!! с промяната автоматично се преобразуват всички програмирани цени (например цена 10,00 става 1000 и обратно). Изисква потвърждение.	ДА дробни числа от вида 0,00
06 Във. сума	Задължително въвеждане на сума преди плащане	НЕ не се изисква
07 Забр. войд	Забрана на корекции на продажби в бона	НЕ разрешени са
09 ДДС в бон	Разпечатване на ДДС в бона Разпечатване данъчните отчисления и нето ДДС в бона	НЕ не се разпечатва
10 ON LINE	Задаване на режим на комуникации с компютър в реално време	НЕ комуникации само при програмиране и отчитане"
11 Фиск. пр.	Активиране на режим "Фискален принтер" Внимание!!! възможен само във вариант магазин. При промяна от НЕ в ДА изисква потвърждение.	НЕ не е активен (ако П10=ДА, водещ касов апарат)
12 Сейф	Управление на сейф автоматично при приключване на бон или при натискане на клавиш.	НЕ не се управлява
13 Валута	Работа с валута	НЕ
14 Дисплей	Тип на устройството, свързано към третия интерфейс (дисплей / везна)	НЕ везна
15 Забр.Св.Ц	Забрана за работа със свободно въведени цени на артикул	НЕ разрешени
16 Забр. +/-	Забрана извършването на отстъпки/надбавки	НЕ разрешени
17 Забр. деп.	Забрана продажби от департаменти. В този случай чрез департаментските клавиши се осъществява продажба на артикули със съответния номер.	НЕ разрешени

18 Везна	Работа с везна. Позволява да се следи количество, подадено от ел.везна (НЕ -не следи количество от везна / ДА – следи количество)	НЕ
19 Полинг	Определяне вида на използвания протокол за връзка с компютъра в режим ON-LINE - водещ касов апарат	НЕ без полинг (по един КА на порт)
20 PY 1-3	Функция на клавиш определя работа като подменю за допълнително плащане 1,2 или 3	НЕ директно плащане 1
21 D9 09-40 21 D4 04-40	Функция на клавиш определя работа като подменю за продажба от департаменти 09(04) до 40	НЕ директна продажба в департамента
22 Авт. час.	Автоматично сверяване на часовника на лятно/зимно време- сервисна функция	НЕ Ръчно сверяване
24 Арт. в отч	Автоматично отпечатване на отчет по артикули заедно с дневния отчет	НЕ
25 Оп. в отч	Автоматично отпечатване на отчет по оператори заедно с дневния отчет	НЕ
26 Авт. изход	Автоматично освобождаване на КА за друг оператор след приключване на бон, КА излиза в режим очакване на парола	НЕ
27 Номенкл.	Забрана на проверка на контролна сума при въвеждане на баркод. Позволява използването на баркода на артикула, като номенклатурен номер, без ограничение за дължина и формат	НЕ контр. сума се проверява
28 Баркод	Печат на баркод в края на бона. Определя да печата или не в края на фискалния бон баркод, съдържащ информация за № на бона и дата на издаването му.	НЕ Не се печата БК в края на бона
29 ФП с клав.	Режим Фискален принтер с разрешена продажба на стоки от клавиатурата. Позволява маркиране на продажби от клавиатурата и от персонален компютър	НЕ Продажби от клавиатура
30 Дубликат	Определя дали да се разпечатва дубликат на бона	НЕ Не разпечатва дубликат
31 GSM клав.	Определя начина на въвеждане на имена: с кодова таблица или GSM клавиатура	НЕ Кодова таблица
32 Арт. Подр.	Определя подробен отчет по артикули. Подробно за всеки артикул или само обобщени данни	НЕ Обобщени данни

① **Внимание!!! Системен параметър П05 (формат на числата) представлява важна фискална характеристика на КА. При промяна, стойността му се записва във ФП на КА, заедно със следващия дневен отчет. Препрограмирайте само при необходимост!**

2.3. ПРОГРАМИРАНЕ НА ПЛАЩАНИЯ ИМЕ И КУРС НА ВАЛУТА [ПОДРЕЖИМ 2]

① КА позволява работа с пет вида плащания със следните характеристики:

- **основно 0** – отговарящо на клавиш (отпечатва се винаги **В БРОЙ**), а се визуализира на дисплея с програмираното име (по подразбиране - име на национална валута);
- **допълнителни 1, 2 и 3** (с избираем номер - име /програмируемо име/ според схемата за предаване към НАП и възможност за забрана за ползване);
- **валутно** (с програмируемо име и курс към основното плащане и достъпно само при системен параметър 13 ВАЛУТА = ДА).

Функционални клавиши:

клавиш	Функция	Обхват ст-ст по подразбиране
	Отпечатва програмираните параметри на плащания и помощна информация при първо натискане	
	Преминава към следващ, по-голям номер плащане	До плащане номер 3 и след това валутно плащане
	Преминава към следващ, по-малък номер плащане	До плащане номер 0
	Показва / променя номера според схемата за предаване към НАП.	1 – <u>КАРТА</u> (Номер 7 от схема) 2 – <u>ЧЕК</u> (Номер 1 от схема) 3 – <u>ТАЛОН</u> (Номер 2 от схема)
	Отпечатва справка за възможните номера - имена според схема за предаване към НАП за допълнителните плащания	
	вход в режим програмиране на име на текущо плащане (само за основното, валутното или ако е избран номер от схема НАП 9 или 10)	До 6 символа основно – <u>ЛЕВА</u> валутно – <u>EURO</u> от схема 9 – <u>Рез.1</u> от схема 10 – <u>Рез.2</u>
	Показва / променя вида за ресто на допълнителните плащания.	0- с изчисляване на ресто; 1- Безрестово; 2- Ограничено ≤ на сумата на сметката
	Отпечатва справка за възможните видове ресто за допълнителните плащания	
	Разрешава / забранява текущото допълнително плащане	НЕ за забрана или <u>ДА</u> за разрешение.
	Задава курс при избрано валутно плащане	Число от 0.000 до 999.99999 По подразбиране <u>1.95583</u>

2.4. ПРОГРАМИРАНЕ НА ДАНЪЧНИ ГРУПИ [ПОДРЕЖИМ 3]

Ⓛ КА работи с осем данъчни групи за ДДС (А, Б, В, Г, Д, Е, Ж и З) с програмируеми стойности на данъчните ставки (коефициенти). При регистриране на продажба, оборота се натрупва към една от данъчните групи, според принадлежността на дадения артикул или департамент. Данъчните групи Д, Е, Ж и З могат да бъдат забранени за използване (състояние по подразбиране).

Функционални клавиши:

клавиш	Функция / Величина	Обхват ст-ст по подразбиране
	Отпечатва стойностите на данъчните ставки и помощна информация при първо натискане	
	Преминава към следваща данъчна група	До група 3
	Преминава към предишна данъчна група	До група А
	Задаване на данъчна ставка на текущата данъчна група	Число от 0,00 до 99,99 (в %) А = <u>0.00</u> Б = <u>20.00</u> В = <u>20.00</u> Г = <u>7.00</u> Д = <u>***</u> Е = <u>***</u> Ж = <u>***</u> З = <u>***</u>
	Забранява използването на текущата данъчна група (само групи Д, Е, Ж и З)	Забранената данъчна група се визуализира и отпечатва като <u>**.*%*</u>

① **Внимание!!!** Стойностите на данъчните ставки са регламентирани със закон. Променените стойности се записват във ФП на КА, заедно със следващия дневен отчет. Препрограмирайте само при необходимост!

2.5. ПРОГРАМИРАНЕ НА ДЕПАРТАМЕНТИ [ПОДРЕЖИМ 4]

① Департаментите се използват за разделяне на оборота по общ признак. В режим “Продажби” е възможно регистриране на директни продажби от департамент с програмирана или свободна цена.

Функционални клавиши:

клавиш	Функция	Обхват ст-ст по подразбиране
	Отпечатва информация за текущия департамент- и помощна информация при първо натискане	
	Преминава към следващ, по-голям номер департамент	До номер 40
	Преминава към следващ, по-малък номер департамент	До номер 1
	Задава / показва текущ номер департамент	1 до 40
	Вход в режим програмиране на име на текущия департамент	До 23 символа По подразбиране: <u>Деп.ХХ</u> или <u>Департамент ХХ</u> (за у-ва с двуредов дисплей)
	Задава / показва цена на текущия департамент	<u>0.00</u> до 999999.99
	Задава / показва данъчна група на текущия департамент	Число от 1 до 8, съответно за А, Б, В, Г, Д, Е, Ж или 3
	Забрана за директна продажба на текущия департамент (няма определена данъчна група). За да се разреши отново, е достатъчно да се програмира принадлежност към разрешена данъчна група.	
	Показва / променя стойността на параметър единична транзакция (при първа продажба в бон автоматично приключване в брой)	Величина <u>НЕ</u> или ДА
	Показва / променя стойността на параметър вид на цената , с която може да се извършва продажба	0- Забранена свободна цена; 1- Разрешена свободна цена; 2- Лимит за свободната цена
	Отпечатва информация за параметъра на свободна цена	

Пример: програмиране име и цена на департамент:

Клавишна последователност

Дисплей 1x16

Дисплей 2x16

Програм: ----

Програм:

Избор на режим “Програмиране”.

Програм 1-9, D1

Програмиране
1-9, D1

Дисплеят показва, че КА се намира в режим “Програмиране” и очаква избор на подрежим.

4

Деп.01 0.00 Департамент 01
Цена: 0.00

Вход в подрежим програмиране на департаменти. Текущ е първи департамент.

%+ %+ %+

Деп.04 0.00 Департамент 04
Цена: 0.00

Избор на департамент 4.

ST

Име: Деп.04
Име:
Департамент 04

Вход в режим програмиране на име.

8 D1 8 0 9 4 8 5

Име: КАФЕ
Име:
КАФЕ

Въвеждане на кодовете на символите "K", "A", "Ф" и "E". Форматиране на текста.

⏏

Деп.04 0.00 Департамент 04
Цена: 0.00

Потвърждаване на въведеното име.

1 0 . 5 0 ⏏

Деп.04 10.50 Департамент 04
Цена: 10.50

Програмиране на цена 10,50.

QTY

Деп.01 0.00 Департамент 01
Цена: 0.00

Отпечатване на данни за програмирания департамент.

2.6. ПРОГРАМИРАНЕ НА АРТИКУЛИ [ПОДРЕЖИМ 5]

① Артикулите се използват за лесно регистриране на продажби на стоки или услуги по зададен номер или баркод (номенклатурен номер) с програмирана или въведена цена. Използването на артикули, позволява следенето на складова наличност за стоките и услугите, както и групирането им по департаменти.

Функционални клавиши:

клавиш	Функция / Величина	Обхват ст-ст по подразбиране
QTY	Отпечатва информация за текущия артикул и помощна информация при първо натискане	
%+	Преминава към следващ, по-голям номер артикул	До номер 10000
%-	Преминава към следващ, по-малък номер артикул	До номер 1
PLU	Задава / показва текущ номер артикул	1 до 10000
ST	Вход в режим програмиране на име на текущия артикул	До 23 символа По подразбиране: Арт.ххххх
⏏	Задава / показва цена на текущия артикул	0.00 до 999999.99

	Показва / променя стойността на параметър вид на цената , с която може да се извършва продажба	0- Забранена свободна цена; 1- Разрешена свободна цена; 2- Лимит за свободната цена
	Отпечатва информация за параметъра на свободна цена	
	Задава / показва данъчна група на текущия артикул	Число от 1 до 8, съответно за А, Б, В, Г, Д, Е, Ж или З
	Забрана за продажба на текущия артикул (няма определена данъчна група). За да се разреши отново, е достатъчно да се програмира принадлежност към разрешена данъчна група.	
	Задава / показва номер на департамента , към който принадлежи артикула	0 до 40 (За ДЕП.00 не се отпечатват вторични бонове)
	Вход в подменю за наличното количество на артикула добавя, изважда, задава количество.	0.000 до 999999.99
	Показва / променя стойността на параметър забранена продажба при недостатъчно налично количество	0 – не се следи количество 1 – забранена. работа с отриц. кол. 2 – разрешена работа с отриц. кол.
	Отпечатва информация за параметъра за следене на количеството	
	Вход в меню за програмиране на баркод или номенклатурен номер на артикула; Потвърждението става с клавиш	8, 12 или 13 цифри баркод от типа: EAN8 EAN13, UPC-E или UPC-A; Ако параметър 27 НОМ.НОМЕР =ДА без ограничение в броя на цифрите и формата - до 13 цифри
	Изтрива баркода на текущия артикул	

Пример: програмиране на артикул: име, цена и принадлежност към департамент:

Клавишна последователност

Дисплей 1x16

Дисплей 2x16

Програм: ----

Програм:

Избор на режим "Програмиране".

Програм 1-9;D1

Програмиране
1-9;D1

Дисплеят показва, че КА се намира в режим "Програмиране" и очаква избор на подрежим.

Артикул 00001

Артикул 00001
Цена: 0.00

Вход в подрежим програмиране на артикули. Дисплея показва артикул 1.

Артикул 00006

Артикул 00006
Цена: 0.00

Избор на артикул 6.

Име: Арт.00006

Име:
Арт.00006

Вход в режим програмиране на име.

Име: БИРА

Име:
БИРА

Въвеждане на кодовете на символите "Б", "И", "Р" и "А". Форматиране на текста.

Артикул 00006

Артикул 00006
Цена: 0.00

Потвърждаване на въведеното име.

Цена: 3.50

Артикул 00006
Цена: 3.50

Програмиране на цена 3,50.

Арт00006 Деп.02

Артикул 00006
Департамент 02

Програмиране на принадлежност към департамент 2

Артикул 00006

Артикул 00006
Цена: 0.00

Отпечатване на данни за програмирания артикул.

2.6.1. Програмиране на баркод за артикул посредством скенер

Избира се текущ артикул. Включения към КА и подготвен за работа скенер, се насочва към баркода на стоката. При вярно изчетен баркод се издава кратък звуков сигнал, а стойността на баркода се разпечатва. КА не допуска еднакви баркодове за различни артикули.

2.7. ПРОГРАМИРАНЕ НА ОПЕРАТОРИ. [ПОДРЕЖИМ 6]

КА позволява работа на до 20 оператора. По подразбиране КА работи с един оператор с парола "0". Ако е необходим по-голям брой оператори, то първо трябва да бъде зададен техния брой, а след това и имената и паролите им за достъп.

Функционални клавиши:

клавиш	Функция	Обхват ст-ст по подразбиране
	Отпечатва имената на програмираните оператори и помощна информация при първо натискане	
	Задаване на брой на операторите	Число от 1 до 20
%	Преминава към следващ, по-голям номер оператор	До 20
	Преминава към следващ, по-малък номер оператор	До номер 1
	Програмиране на име на оператор	До 20 символа по подразбиране: <u>Оператор xx</u>

	Вход в режим на въвеждане на парола на текущия оператор	До 6 цифри (ако цифрите са по-малко от 6, въвеждането завършва с) по подразбиране за оператор 1: парола:
---	--	--

2.7.1. Програмиране парола на оператор посредством баркод скенер.

① Избира се текущ оператор. Програмиране на операторски баркод се извършва, както при програмиране баркод на артикули с предварително съставен баркод за съответния оператор. КА не допуска еднакви баркодове за различни оператори.

① При вход в режим регистрация са възможни както ръчно въвеждане на паролата, така и изчитане на операторския баркод със скенер.

① Баркода за оператор се състои от 13 цифри. Тълкуването на цифрите на баркода от КА е следното:

2 цифри – префикс на баркода (програмира се в общи параметри на КА)

3 цифри – първите три цифри от исканата парола, поставени в обратен ред

2 цифри – остатък при делене на 100 на производението на предходните три цифри

3 цифри – следващите три цифри от исканата парола, поставени в обратен ред

2 цифри – остатък при делене на 100 на производението на предходните три цифри

1 цифра – чек сума на баркода

Пример: Парола 123456, Баркод: 2 7 3 2 1 0 6 6 5 4 2 0 4

2.8. РАБОТА С КОМПЮТЪР В РЕЖИМ НА ПРОГРАМИРАНЕ И ОТЧИТАНЕ [ПОДРЕЖИМ 7]

① В този режим КА очаква команди по интерфейс.

Пример:

Клавишна последователност

Избор на режим "Програмиране".

Дисплеят показва, че КА се намира в режим "Програмиране" и очаква избор на подрежим.

Дисплеят показва, че КА очаква управление от компютър.

Дисплей 1x16

Програм: ----

Програм 1-9, D1

-- Line --

Дисплей 2x16

Програм:

Програмиране
1-9, D1

-- Line --

2.9. ТЕСТОВЕ НА КА. ПАРОЛИ ЗА ДОСТЪП. ДОПЪЛНИТЕЛНИ НАСТРОЙКИ [ПОДРЕЖИМ 8]

① В този подрежим е възможно да бъдат проверени функционално отделните модули на КА.

① В този подрежим могат да бъдат направени допълнителни настройки на КА-плътност на печат, контраст на дисплеите и др.:

① В този подрежим могат да бъдат променени паролите за достъп до режимите за отчитане и програмиране. Паролите са със задължителна дължина 5 цифри.

① В този режим могат да бъдат възстановени заводските настройки на КА.

① С натискането на съответния клавиш се извършват следните действия:

клавиш	Действие	Описание, особености
	Отпечатва помощна информация	
	тест на серийния интерфейс 1 (компютър)	проверява връзка м/у приемаща и предаваща линия
	тест на серийния интерфейс 2 (везна)	проверява връзка м/у приемаща и предаваща линия
	тест на серийния интерфейс 3 (баркод четец)	проверява връзка м/у приемаща и предаваща линия
	Тест на КЛЕН	чете и проверява контролните числа в КЛЕН
	Тест на данъчния терминал	проверява изправността на вградения GPRS модул
	Тест на нивото на сигнала от МО	Чете и визуализира нивото на сигнала към избрания мобилен оператор
	Избор на лого за клиентския дисплей	0 или 1 Стойност по подразбиране - 0
	Задава / показва време за автоматично изключване на КА при липса на активни действия	Стойност OFF, 01, 02, 05 или 10 минути OFF - не се изключва автоматично
	тест на сейф	предизвиква отваряне на чекмедже
	Възстановяване на всички параметри по подразбиране	Само при нулеви отчети. Парола:
	тест на клавиатурата изписва се кода на всеки натиснат клавиш	изхода от теста става чрез изключване на КА или с четирикратно натискане на клавиш
	Измерване нивото на захранващото напрежение външно или на вградените акумулатори	Измерва се напрежението на активния захранващ източник в момента на теста
	тест на енергонезависимата памет	проверява и отпечатва типа на монтирания EEPROM (512 или 1024)
	Плътност на печата	Число от 1 до 3, като 3 е най-тъмно
	Контраст на дисплея	Стойност от 01 до 10 по подразбиране 03

	Възстановяване на паролите по подразбиране	Възстановяват се само паролите за режимите (без операторските)
	Тест на индикаторите	изписва последователно всички възможни символи на индикаторите
	Тест на фискалната памет	чете и проверява контролните числа във ФП; отпечатва броя оставащи записи във ФП
	Тест на програмната памет	проверява и отпечатва версията на програмното осигуряване на КА
	Тест на принтера	отпечатва кодовата таблица на символите
	Парола за режим Програмиране	Следва въвеждане на 5 цифри По подразбиране <u>33333</u>
	Парола за режим Отчети Z	Следва въвеждане на 5 цифри По подразбиране <u>11111</u>
	Парола за режим Отчети X	Следва въвеждане на 5 цифри По подразбиране <u>22222</u>

ⓘ **Внимание!!!** Операцията по възстановяване на всички параметри по подразбиране е необратима. Всички програмирани настройки, имена и стойности ще бъдат загубени!

2.10. НАСТРОЙКА НА КОМУНИКАЦИОННИ ПАРАМЕТРИ [ПОДРЕЖИМ 9]

■ КА може да работи с различни периферни устройства – везна, външен дисплей и др. В КА са заложили определени настройки, които са необходими за коректната работа с тях. В този подрежим се избират:

- 1 скоростта на комуникация;
- 2 избор на комуникационен протокол на електронна везна;
- 3 избор на комуникационен протокол на външен дисплей;

2.10.1. Скорост на комуникация

ⓘ КА комуникира с персонален компютър по стандарта RS232 с възможни скорости: 9600, 19200, 38400, 57600, 115200.

■ По подразбиране стойността е 9600, а останалите се избират с клавиши и . При достигане на определена скорост, тя автоматично се инициализира и при изход от режима се запазва.

2.10.2. Протокол на електронна везна

ⓘ Връзката между КА и електронна везна се осъществява чрез определен комуникационен протокол.

ⓘ В КА са заложили 6 протокола на разпространени типове електронни везни. При необходимост могат да бъдат добавяни нови (чрез компютърния интерфейс) или изтриване (с клавиш и потвърждение с .

Изборът на тип протокол се стартира с клавиш . Максималният брой въведени протоколи е 8. Протоколите се избират с клавиши и . При достигане на желания, той автоматично се инициализира и при изход от режима се запазва.

2.10.3. Протокол на външен дисплей

В подрежим се задава протокол за комуникация на КА с външен дисплей. Осъществява се аналогично на избора на протокол за работа с везна.

2.11. ПРОГРАМИРАНЕ НА КЛИЕНТИ. [ПОДРЕЖИМ D1]

КА поддържа база данни на 1000 клиента с име на фирма, адрес на фирма, ЕИК, ЗДДС №, име на МОЛ на фирмата.

Данните за тези клиенти се попълват автоматично при издаване на разширена касова бележка - тип фактура.

Функционални клавиши:

клавиш	Функция	Обхват <u>ст-ст по подразбиране</u>
	Отпечатва програмираните параметри на текущия клиент и помощна информация при първо натискане	
	Преминава към следващ/предходен номер клиент	От номер 1 до 1000
	Задава / показва текущ номер клиент	Число от 1 до 1000
	Избор ред за данни на клиента (вход в режим програмиране на име)	Ред 1: ИМЕ НА ФИРМА-до 26 символа Ред 2: МОЛ- до 16 символа Ред 3: АДРЕС НА ФИРМА -30 символа Ред 4: ЕИК-13 символа Ред 5: ЗДДС № -13 символа
	Отпечатва програмираните параметри на всички клиенти	

2.12. СВЕРЯВАНЕ НА ДАТА И ЧАС

Сверяване на дата и час се допуска само при нулиран дневен финансов отчет.

Не може да бъде сверена дата по-ранна от тази на последния записан блок във ФП.

При опит за сверяване на дата, по-голяма от текущата с един ден се изисква потвърждение чрез повторно въвеждане.

В основния режим "Програмиране" се натиска клавиш , след което се въвежда датата във формат ДД-ММ-ГГ и се потвърждава с . Въвеждат се само последните две цифри от годината. При коректно въведена дата се преминава към въвеждане на час. Часа се въвежда във формат ЧЧ-ММ и се потвърждава с . Новите дата и час се отпечатват.

Сверяването на датата и часа е съпроводено с отпечатването на служебен бон, който се записва в КЛЕН.

3. РЕЖИМ “ПРОДАЖБИ”

- ① В този режим се регистрират продажбите и се натрупва оборота на КА.
- ① Основно е описана работата във **ВАРИАНТ МАГАЗИН**, а във **ВАРИАНТ РЕСТОРАНТ** – само специфичните функции и особености

3.1. ДОСТЪП ДО РЕЖИМА. ФУНКЦИОНАЛНИ КЛАВИШИ

Достъпа до режима се осъществява с избор на режима и въвеждане на парола.

- Когато паролата е с 6 цифри, въвеждането завършва с въвеждане на последната цифра, а когато паролата е с по-малък брой цифри, въвеждането завършва с клавиш . При правилна парола ЕКАФП влиза в режим продажби, а при грешна автоматично се преминава към ново въвеждане.
- Паролата на оператора може да се въведе и с баркод скенер, ако предварително е била програмирана от идентификационния баркод на оператора.

Пример: вход в режим “Продажби” с парола шест цифри, последващ изход от режима и вход с парола с 1 цифра:

Клавишна последователност

Избор на режим “Продажби”.

След въвеждането на последната цифра за момент се изписва номера и името на текущия оператор

Дисплей 1x16	Дисплей 2x16
Продажби: ----	Продажби: ----
02 Иванов	02 Иванов
0.00	0.00

КА е в режим “Продажби”.

Изход на текущия оператор от режим “Продажби”. КА очаква парола на оператор

След потвърждаването на паролата за момент се изписва номера и името на текущия оператор

Продажби: ----	Продажби: ----
01 Маркова	01 Маркова
0.00	0.00

КА е в режим “Продажби”.

Функционални клавиши:

клавиш	Функция клавиш	Функция число клавиш
	Изчистване на грешка	
	1) Първо натискане - Изчисляване и печат на междинна сума в бона 2) Следващо натискане Преизчисляване и показване на сумата алтернативно във валута и в брой (само при П13 = ДА)	
до	1) Регистриране на продажба от департамент от 1 до 10 с програмирана цена 2) Продажба на артикул от 1 до 10 с програмирана цена - само При Параметър 17=ДА (забранени департаменти)	1)Регистриране на продажба от департамент от 1 до 10 със зададена в момента цена 2) Продажба на артикул от 1 до 10 с програмирана цена - независимо от числото преди клавиша
или при пар.21 = ДА при Z-KL	Регистриране на продажба от департамент с посочен номер с програмирана цена следва избор на департамент с число от 01 до 40	Регистриране на продажба от департамент с посочен номер със зададена в момента цена следва избор на департамент с число от 01 до 40
при Z-KL	Повторение на последната продажба с единично количество	-
 при Z-KL	Меню за ръчно въвеждане на баркод (ном. номер). Потвърждението става със същия клавиш.	Регистриране на продажба на зададен номер артикул
	Автоматично получаване на продавано количество от електронна взна	Задаване на продавано количество
	1) КОРЕКЦИЯ “Непосредствен войд”	Въвеждане на свободна цена на артикул
	2) указва, че предстои КОРЕКЦИЯ “Дълбок войд”	
	3) Извън клиентски бон издаване на разш. касова бележка - фактура	
при Z-KL	Извън клиентски бон издаване на разширена касова бележка - фактура	
	В клиентски бон вход в режим въвеждане на свободен текст	Регистриране на стойностна надбавка / отстъпка с въведена стойност
	след клиентски бон – дубликат (при пар.30 = ДА)	
	Регистриране на процентна надбавка / отстъпка с програмиран процент	1) Регистриране на процентна надбавка / отстъпка със зададен в момента процент
		2) Извън клиентски бон: въвеждане / извеждане на служебни суми

	1) (при Пар.20 = HE) Плащане на цялата дължима сума в допълн. плащане 1	Плащане на получена сума в допълн. вид 1
	2) (при Пар.20 = ДА) Плащане на цялата дължима сума в допълн. вид 1 - 3	Плащане на получена сума в допълн. вид 1 - 3
 при Z-KL и ZS-KL	Плащане на цялата дължима сума в допълн. плащане 2	Плащане на получена сума в допълн. вид 2
	1) Плащане на цялата дължима сума в основно плащане "В БРОЙ"	Плащане на получена сума в основен вид плащане "В БРОЙ",
	2) При П13=ДА и показана сума във валута - Плащане на цялата дължима сума във валута	Плащане на получена сума във валута

3.2. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ЗА РАБОТА В РЕЖИМ "ПРОДАЖБИ". ОГРАНИЧЕНИЯ И ЗАБРАНИ

① С регистрирането на каквато и да е продажба започва издаването на клиентски фискален бон.

① Приключването на клиентски фискален бон става чрез плащане (едно или повече) достатъчно за покриването на натрупаната междинна (дължима) сума.

① След започване на плащане се разрешават единствено други плащания или функция "изчисляване на междинна сума".

① Процентни отстъпки (надбавки) могат да се правят както върху последната продажба, така и върху междинна сума. Във втория случай отстъпката (надбавката) се разпределя върху продажбите, формиращи междинната сума.

① Стойностни отстъпки (надбавки) могат да се правят, както върху последната продажба, така и върху междинна сума. Във втория случай отстъпката (надбавката) се разпределя върху продажбите, формиращи междинната сума.

① Корекции са възможни само преди приключване на бона (преди започване на плащане).

① Корекция "непосредствен войд" представлява коригиране на последната транзакция в бона (продажба или отстъпка/надбавка). Тя може да се изпълни многократно, коригирайки последователно в обратен ред всички регистрирани продажби в бона.

① Корекция "дълбок войд" представлява коригиране на коя да е продажба в бона (последна или предишна).

① При корекция "дълбок войд" на продажба, върху която е правена отстъпка или надбавка, заедно с продажбата се анулира и направената отстъпка (надбавка).

① При приключен или незапочнат клиентски фискален бон могат да бъдат издадени бонове за служебно въведени или изведени суми.

① Дубликат на клиентски фискален бон може да бъде издаден само веднъж след приключването му преди започване на нов бон.

① Вторичните бонове (при програмиран системен параметър 02=ДА) се издават автоматично веднага след клиентския фискален бон.

① Някои функции могат да бъдат програмно забранени чрез съответния системен параметър.

3.3. ПРИМЕРИ - КЛАВИШНА ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ

3.3.1. Регистриране на продажби от департамент

Пример:

Клавишна последователност	Дисплей 1x16	Дисплей 2x16
D4	Кафе 10.50	Кафе 10.50

Продажба от ДЕП. 4 с програмирана цена 10,50. Програмираното име се изписва на дисплея, тъй като мястото е достатъчно

Клавишна последователност	Дисплей 1x16	Дисплей 2x16
8 . 8 D1	Деп.01 8.80	Департамент 01 8.80

Продажба от ДЕП. 1 със зададена цена 8.80. Програмираното име се изписва на дисплея според следните условности: при дисплей 1x16 - първите символи името, за които остава място отляво пред цената; при дисплей 2x16 - първите 16 символа от името на горния ред.

(виж примерен бон 1)

Пример: Регистриране на продажба от департаменти от 4 (9) до 20 Параметър 21 е ДА.

Клавишна последователност	Дисплей 1x16	Дисплей 2x16
1 5 D4 (D9 , DEP при Z-KL)	ДЕП 04 - 40	ДЕПАРТАМЕНТИ 04 - 40

Продажба със зададена цена 15.00. КА очаква избор на департамент.

Клавишна последователност	Дисплей 1x16	Дисплей 2x16
1 2	Деп.12 15.00	Департамент 12 15.00

Избор на 12-ти департамент.

(виж примерен бон 1)

3.3.2. Регистриране на продажби на артикули

Пример:

Клавишна последователност	Дисплей 1x16	Дисплей 2x16
6 PLU	Бира 3.50	Бира 3.50

Продажба на Артикул 6 с програмирана цена 3.50. Програмираното име се изписва вляво на дисплея, тъй като мястото е достатъчно

Клавишна последователност	Дисплей 1x16	Дисплей 2x16
6 . 0 4 VD	Цена 6.04	Кол. цена 1.000 6.04

Задаване на свободна цена 6.04.

Клавишна последователност	Дисплей 1x16	Дисплей 2x16
1 2 0 2 PLU	Арт.01202 6.04	Арт.01202 6.04

Продажба на Артикул 1202 със свободно зададената цена. При липса на програмирано име се изписва номера на артикула.

(виж примерен бон 1)

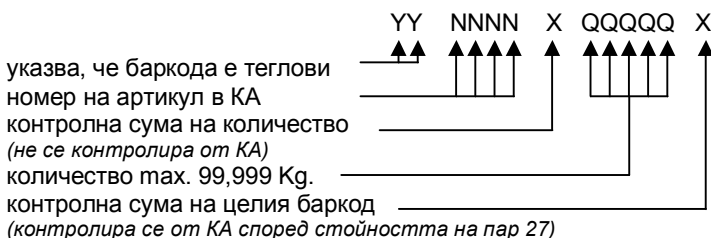
3.3.3. Продажба на артикули посредством баркод скенер

■ Сканира се баркода на стоката, която трябва да се продаде, и за която предварително са били програмирани цена и баркод. При вярно изчитане КА проверява за артикул с такъв баркод (номенклатурен номер), като при намерено съвпадение се регистрира продажба на съответния артикул. Преди сканирането е възможно да се зададе количество и цена.

① КА поддържа баркодове на стоки по стандартите EAN13, EAN8, UPC-A и UPC-E. Когато се използват единични баркодове (всеки вид стока има уникален баркод), то те задължително се програмират (виж 2.6.).

① Като частен случай на EAN13 може да се използва теглови баркод. Този вид баркод носи в себе си информация за номера на артикула в КА и количеството му (до 5 разряда). Този вид баркодове не трябва да се програмират като параметри на артикула. Необходимо е да се програмират само началните две цифри, в общите параметри на КА (виж 2.2.).

Тълкуването на цифрите на баркода от КА е следното:

3.3.4. Продажба на артикули чрез ръчно въвеждане на баркод (номенклатурен номер)

Пример:

Клавишна последователност

Дисплей 1x16

Дисплей 2x16

PLU (BAR при Z-KL)

БК:

БК:

Вход в режим за въвеждане на баркод (номенклатурен номер).

3 8 0 . . .

БК:380

БК:
380

Въвеждане на цифри от баркода (номенклатурния номер).

PLU (BAR при Z-KL)

БК:

БК:

Потвърждаване на въведения баркод (номенклатурен номер)

① Когато пар.27 НОМ.НОМЕР = НЕ, КА контролира контролната сума на въведените цифри. При правилна контролна сума се преминава към следващо действие, в противен случай се изписва ГРЕШЕН БАРКОД.

① Когато пар.27 НОМ.НОМЕР = ДА, КА приема въведените цифри без ограничение за броя и без контрол на контролна сума. т.е. възможна е продажба по номенклатурен номер на артикул.

① След въвеждане на баркода КА проверява за наличие на артикул с такъв баркод. Ако бъде открит, то той се маркира за продажба, в противен случай се изписва НЕ Е ОТКРИТ.

3.3.5. Продажби с умножение

Пример: Продажба на ДЕП.4 с програмирана цена 10.50 и количество 5.435.

Клавишна последователност	Дисплей 1x16	Дисплей 2x16
     	кол. 5.345	кол. 5.345 0.00

Задаване на количество 5.435.

	Кафе 57.07	Кафе 57.07
--	------------	------------

Продажба от ДЕП.4 с програмирана цена 10.50. Дисплея показва резултата от умножението на зададеното количество и програмираната цена

(виж примерен бон 1)

3.3.6. Продажби с умножение при работа с електронна везна

 КА се установява в режим “Продажби”. Електронната везна е предварително включена и подготвена за работа. Стоката се поставя върху везната. Изчаква се установяването на теглото на стоката върху дисплея на везната във формат XX,XXX Kg, след което се натиска клавиш . При нормална комуникация между КА и електронната везна, претегленото количество се изписва на дисплея на КА. При липса на комуникация се издава продължителен звуков сигнал. Повторното натискане на клавиш предизвиква нов опит за извличане на количество от електронната везна. Следва продажба на артикул (департамент) по начин описан по-горе.

3.3.7. Повторение на последна продажба

 Функцията е налична само в КА **TREMOL Z-KL**. С клавиш се извършва повторение на последната продажба с единично количество.

Пример:

Клавишна последователност	Дисплей 1x16	Дисплей 2x16
   	Деп.01 8.80	Департамент 01 8.80

Продажба от ДЕП. 1 със свободна цена 8.80.

	Деп.01 8.80	Департамент 01 8.80
--	-------------	------------------------

Повторение на последната продажба от ДЕП. 1 със свободна цена 8.80.

3.3.8. Корекция “непосредствен войд”

Пример:

Клавишна последователност	Дисплей 1x16	Дисплей 2x16
	Кафе -57.07	Кафе -57.07

Коригиране на последната регистрирана продажба. Дисплеят показва коригираната продажба със знак минус.

(виж примерен бон 1)

3.3.9. Корекция “дълбок войд”

Пример:

Клавишна последователност

Дисплей 1x16

КОРЕКЦИЯ

Дисплей 2x16

КОРЕКЦИЯ

0.00

Указване, че следва корекция.

Деп.01 -8.00

Департамент 01

-8.00

Повторение на продажбата, която ще се коригира точно по начина, по който е била регистрирана.

(виж примерен бон 1)

3.3.10. Изчисляване и печат на междинна сума

Пример:

Клавишна последователност

Дисплей 1x16

М.СУМА 35.04

Дисплей 2x16

М.СУМА 35.04

Изчисляване и печат на междинна сума 35.04.

(виж примерен бон 1)

3.3.11. Регистриране на процентни отстъпки и надбавки

Пример:

Клавишна последователност

Дисплей 1x16

Кафе 10.50

Дисплей 2x16

Кафе 10.50

Продажба от ДЕП.4 с програмирана цена.

Надб* 1.05

Надб* 1.05
Кафе 11.55

Процентна надбавка 10% върху последната продажба.

(виж примерен бон 2)

3.3.12. Регистриране на стойностни отстъпки и надбавки

Пример:

Клавишна последователност

Дисплей 1x16

Бира 70.00

Дисплей 2x16

Бира 70.00

Продажба на 20бр. от Артикул 6 с програмирана цена 3.50.

Отст* 10.00

Отст* 10.00
Бира 60.00

Стойностна отстъпка за 10.00 върху последната продажба.

(виж примерен бон 2)

3.3.13. Регистриране на отстъпки и надбавки върху междинна сума

Пример: Процентна надбавка със зададен процент.

Клавишна последователност	Дисплей 1x16	Дисплей 2x16
	М.СУМА 71.55	М.СУМА 71.55
<i>Изчисляване и печат на междинна сума</i>		
	М.СУМА 85.86	Надб* 14.31 М.СУМА 85.86

Маркиране на програмирана процентна надбавка 20% върху междинната сума. КА автоматично изчислява, отпечатва и показва новата междинна сума.

(виж примерен бон 2)

3.3.14. Плащане в брой без изчисляване на ресто

Пример:

Клавишна последователност	Дисплей 1x16	Дисплей 2x16
	М.СУМА 35.04	М.СУМА 35.04
<i>Изчисляване и печат на междинна сума</i>		
	Лева 35.04	Лева 35.04

Плащане в брой. Дисплея показва общата сума на приключения бон.

(виж примерен бон 1)

3.3.15. Допълнителни видове плащане. Смесено плащане. Пресмятане на ресто

Пример при ПАР 20 = ДА:

Клавишна последователност	Дисплей 1x16	Дисплей 2x16
	М.СУМА 85.86	М.СУМА 85.86
<i>Изчисляване и печат на междинна сума</i>		
   	ОСТАТЪК 65.86	Чек 20.00 ОСТАТЪК 65.86

Задаване на получена от клиента сума 20.00 в допълнителен вид плащане 2. КА показва остатъка за плащане.

  	РЕСТО 4.14	РЕСТО Лева 4.14
--	------------	--------------------

Плащане в брой със задаване на получена от клиента сума 70.00. На дисплея остава изчисленото ресто.

(виж примерен бон 2)

3.3.16. Работа с валута. Преизчисляване на суми. Плащане. Избор на ресто

① При програмиран системен параметър 13 ВАЛУТА = ДА, КА променя функционалността си както следва: в бона допълнително се отпечатва общата сума преизчислена във валута и програмирания курс; допуска се преизчисляване и визуализация на изчислена междинна сума във валута и използване на валута при плащане.

- След изчисляване на междинна сума, с последващо натискане на , е възможно преизчисляване и показване на сумата във валута и обратно в брой.
- Когато показаната дължима сума е във валута, с клавиш се осъществява плащане в тази валута.
- Ако преди това се въведе сума и тя е по-голяма от дължимата се изчислява ресто в брой - клавиш , или във валута - клавиш .
- Преди да избере вида ресто, операторът може да се откаже от плащането във валута с натискане на всеки друг клавиш.
- ① Връщане на ресто в брой е възможно само при достатъчна касова наличност на сума за деня.
- ① При някои стойности на сумите и курса е възможно да се получи разлика от закръгление при пресмятането.

Пример:

Клавишна последователност	Дисплей 1x16	Дисплей 2x16
	М.СУМА 35.04	М.СУМА 35.04
Изчисляване и печат на междинна сума		
	Евро 17.92	Курс 1.95583 Евро 17.92
	Лева 35.04	Лева 35.04
	Евро 17.92	Курс 1.95583 Евро 17.92
Всяко следващо натискане на клавиша превключва показанието на сумата във валута и обратно в брой. Визуализират се програмираните имена на плащания.		
  	Ресто: TTL 4=ВАЛ	Ресто: TTL 4=ВАЛ
Плащане на сума 20.00 във валута. КА очаква избор на вид ресто.		
	РЕСТО 4.06	РЕСТО Лева 4.06

Потвърждаване на избрания вид ресто – в брой. Приключване на бона.

(виж приключване бон 1, П13 ВАЛУТА = ДА)

3.3.17. Издаване на разширена клиентска бележка (фактура)

① КА има възможност да разпечата разширена касова бележка (тип фактура). Издаденият фискален бон притежава следните допълнителни реквизити: пореден номер (генерира се автоматично от КА в зададен диапазон); данни за клиента, които са:

1/ автоматично прехвърляни от програмируемата база данни клиенти, чрез избиране номер на клиент или

2/ данни за нов клиент с въвеждане от клавиатурата на идентификационния

номер и ЗДДС номера, а останалите се попълват на ръка върху оставени за целта полета в бона.

① Продажбите се отпечатват подробно, с отделни редове за количество, единична цена и стойност, както при П04=ДА. Задължително се разпечатват данъчните отчисления и нето стойността на сделката, както при П09=ДА.

▣ За да се издаде фактура е необходимо преди началото на клиентски бон да се натисне клавиш . Следва въвеждане номер от програмируемата база данни клиенти и . За издаване на фактура на клиент, чиито данни не са програмирани се натиска 0 и . Влиза се в меню за въвеждане на данни за клиента (програмиране на символи - виж [2.1.5](#)).

▣ Отказа от издаването на фактура може да стане с клавиш , преди маркиране на продажби.

Пример:

Клавишна последователност

Дисплей 1x16

Дисплей 2x16

 (при **Z-KL**)

Клиент N:

Клиент N:

Указване че ще се издава фактура. КА очаква въвеждане на номер клиент от базата с данни или преминаване към въведени в момента данни за клиента.

Идент. N:

Идент. N:

Преминаване към въвеждане на идентификационен номер на клиента.

      . . .

ЗДДС. N:

ЗДДС. N:

Задължително въвеждане на символите от идент. номер на клиента (ЕИК, ЕГН ... в примера 987654321) и потвърждаване на въведения текст. КА преминава в очакване въвеждането на ЗДДС номер.

    . . .

0.00

0.00

Въвеждане ЗДДС номера на клиента (в примера BG987654321) и потвърждаване на въведения текст. При липса на ЗДДС номер, не се въвежда нито един символ. След потвърждението КА преминава в очакване на продажби.

(виж примерни бонове 4 и 5)

① При изчерпване на номерата на фактури от зададения диапазон и след събитие Нулиран RAM е възможно (необходимо) задаването на нов диапазон.

3.3.18. Издаване на копие на касов бон (ДУБЛИКАТ)

① Издаването е възможно само при ПАРАМ 30 = ДА

▣ Издаването става като веднага след приключване на бона се натисне . (виж примерен бон 5)

3.3.19. Служебно въвеждане и извеждане на суми в брой

① Тези суми се добавят (изваждат) към касовата наличност в брой общо за КА и за съответния оператор, без да променят реализирания оборот.

Пример:

Клавишна последователност

Дисплей 1x16

Дисплей 2x16

Служебно въвеждане на сума 30.00.

(виж примерен бон 3)

3.4. ПРИМЕРИ – БОНОВЕ

Име на фирма		
Адрес на фирма		
ЕИК	123456789	
Име на обекта		
Адрес на обекта		
ЗДДС N	BG123456789	
0001 Иванов		
Деп04 КАФЕ		
Сума*Б.....	10.50	
Деп01 Департамент 01		
Сума*Б.....	8.80	
Деп06 Департамент 12		
Сума*Б.....	15.00	
00006 БИРА		
Сума*Б.....	3.50	
01202		
сума*Б.....	6.04	
Деп04 КАФЕ		
	5.435 x	10.50
Сума*Б.....	57.07	
КОРЕКЦИЯ		
Деп04 КАФЕ		
	5.435 x	10.50
Сума*Б.....	57.07	

КОРЕКЦИЯ		
Деп.1		
Сума*Б.....	8.80	

М. сума.....	35.04	
Обща сума.....	35.04	
В брой.....	35.04	
00034	4 Продажби	
06-01-2011	15:19	
ФИСКАЛЕН БОН		
ZK123456	50123456	
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX		
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX		

примерен бон 1

П04 = НЕ, П09 = НЕ, П13 = НЕ

Име на фирма		
Адрес на фирма		
ЕИК	123456789	
Име на обекта		
Адрес на обекта		
ЗДДС N	BG123456789	
0001 Маркова		
Деп04 КАФЕ		
Сума*Б.....	10.50	
Надбавка*Б 10.00%.....	1.05	
00006 БИРА		
	20.000 x	3.50
Сума*Б.....	70.00	
Отстъпка*Б.....	10.00	
М. сума.....	71.55	
Надбавка*Б 20.00%.....	14.31	
М. сума.....	85.86	
Обща сума.....	85.86	
Чек.....	20.00	
Остатък.....	65.86	
В брой.....	70.00	
Ресто:В брой.....	4.14	
00044	2 Продажби	
06-01-2011	15:29	
ФИСКАЛЕН БОН		
ZK123456	50123456	
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX		
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX		

примерен бон 2

П04 = НЕ, П09 = НЕ, П13 = НЕ

М. сума.....	35.04
Обща сума.....	35.04
Евро	17.92
Валутен курс	1.95583
Евро	20.00
Ресто:В брой.....	4.06
00034	4 продажби
06-01-2011	15:19
BG ФИСКАЛЕН БОН	
ZK123456	50123456
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	

приключване бон 1 П13 = ДА

Име на фирма	
Адрес на фирма	
ЕИК	123456789
Име на обекта	
Адрес на обекта	
ЗДДС N	BG123456789
0001 Иванов	
Служебно въведени:	
В брой.....	30.00
00052	
06-01-2011	15:50
* СЛУЖЕБЕН БОН *	
ZK123456	50123456
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	

примерен бон 3 служебно въведени суми

Име на фирма	
Адрес на фирма	
ЕИК	123456789
Име на обекта	
Адрес на обекта	
ЗДДС N	BG123456789
ОРИГИНАЛ	
ФАКТУРА N	0000000005
0001 Иванов	
00006 БИРА	
Количество.....	40.000
Ед.цена.....	3.50
Сума*Б.....	140.00
Обща сума.....	140.00
Всичко.....	140.00
ДДС*Б.....	23.33
Б=20.00%	
Нето ст-ст.....	116.67
В брой.....	140.00
Продавач:	
* * * * *	
Получател: Фирма ООД	
Купувач: Иван Иванов	
Адрес: София, улица име 6	
ЕИК:	987654321
ЗДДС N:	BG987654321
* * * * *	
00039	1 Продажби
06-01-2011	15:31
BG ФИСКАЛЕН БОН	
ZK123456	50123456
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	

примерен бон 4 фактура оригинал

Избран клиент от база данни

Автоматично подробен печат и печат на ДДС в бона

Име на фирма	
Адрес на фирма	
ЕИК	123456789
Име на обекта	
Адрес на обекта	
ЗДДС N	BG123456789
ДУБЛИКАТ	
ФАКТУРА N	0000000005
0001 Иванов	
00006 БИРА	
Количество.....	40.000
Ед.цена.....	3.50
Сума*Б.....	140.00
Обща сума.....	140.00
Всичко.....	140.00
ДДС*Б.....	23.33
Б=20.00%	
Нето ст-ст.....	116.67
В брой.....	140.00
Продавач:	
* * * * *	
Получател:	
Купувач:	
Адрес:	
ЕИК:	987654321
ЗДДС N:	BG987654321
* * * * *	
00040	1 Продажби
06-01-2011	15:32
* СЛУЖЕБЕН БОН *	
ZK123456	50123456
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	

примерен бон 5 фактура - копие

Клиент с въведени в момента данни

3.5. РАБОТА С КА В РЕСТОРАНТСКИ РЕЖИМ

3.5.1. Специфични особености

① *Работата в ресторантски режим позволява едновременно натрупване на няколко сметки (маса/място). Достъпа до всяка сметка се осъществява с избор на маса от 1 до 64 и място от 1 до 4.*

① *При натрупване в избрана сметка се издава служебен бон, описващ продажбите в отделната поръчка, както и старото и новото салдо на сметката.*

① *Вторичните бонове (при програмиран системен параметър 02=ДА) се издават автоматично веднага след бона за поръчката.*

① *Работата на двама различни оператори в една и съща сметка (маса/място) не е разрешена.*

① *КА обобщава регистрираните продажби в дадена сметка, като отделни позиции (една позиция представлява еднакъв артикул или департамент с еднаква цена). Максималния брой позиции в една сметка е 300 (300 различни асортимента).*

① *Възможни са корекции на продажби от предишни поръчки.*

① *След приключване на текуща операция с избрана маса и според стойността на параметър 26 АВТ.ИЗХОД, КА автоматично преминава в режим на очакване на парола на нов оператор или в режим на очакване на нов избор на маса/място.*

① *Не са възможни: единична транзакция на департамент, дубликат и разширена клиентска бележка (фактура).*

① *Отстъпка (надбавка) е възможна единствено върху цялата сметка при закриването ѝ.*

Функционални клавиши, специфични за режим ресторант при работа с маси / сметки:

клавиш	Функция
	Избор на маса мястото се въвежда след като се избере масата
	Нова поръчка на избраната маса
	Печат на обобщена сметка на избраната маса
	Закриване на избраната маса

3.5.2. Избор на сметка (маса/място). Нова поръчка

Пример: Избор на сметка и откриване на нова поръчка за сметката

Клавишна последователност

Дисплей 1x16

Дисплей 2x16

Маса 0-64 VD

Маса
0-64 VD

След влизане в режим "Продажби" с паролата на съответния оператор, КА очаква въвеждане на маса/място.

Номер място 1-4?

Номер място
1-4?

Избор на маса 5. КА очаква въвеждане на място.

Опер 1 1 05-2

Оператор 1
Бон: 1 05-2

Избор на място 2. Дисплеят показва избраните: текущ оператор Опер 1, номер поръчка 1 и маса/място 05- 2. КА очаква следващ клавиш

Нова поръчка. За кратко се изобразява старото салдо в сметката. КА е в режим на регистриране на продажби в текущата поръчка.

3.5.3. Регистриране на продажби в текуща поръчка. Приключване на поръчка

- След като бъде избрана сметка (маса/място) е възможно регистрирането на продажби (на артикули и от департаменти). То се извършва по същия начин, както в магазински вариант. Разликата е, че поръчката се закрива задължително с клавиш , при което се издава служебен бон, описващ продажбите в конкретната поръчка. В началото и в края на бона се отпечатва и текущото салдо на сметката. Ако е разрешено издаването на вторични бонове, то те се разпечатват веднага след този на поръчката, с натискането на кой да е клавиш.

3.5.4. Разпечатване на обобщена сметка

- Представява отпечатване на регистрираните продажби в сметката, обобщени по позиции.

- Избира се маса / място и се натиска . КА разпечатва сметката.

3.5.5. Закриване на сметка

- Закриването представлява съвкупност от няколко последователни действия:
 - автоматично отпечатване на обобщена сметка;
 - евентуална отстъпка или надбавка върху цялата сметка;
 - плащане на дължимата сума и издаване на клиентски фискален бон.
- Избира се сметка (маса/място), след което се натиска клавиш , който предизвиква разпечатването на обобщената сметка. След приключването на разпечатката, КА спира, като на дисплея се изписва цялата сума на сметката. На този етап е възможно извършването на отстъпка или надбавка и/или приключването на сметката в някои от видовете плащане.

Пример: Избор на сметка. Закриване на сметката. Извършване на процентна отстъпка и приключване на сметката с плащане в брой.

Клавишна последователност	Дисплей 1x16	Дисплей 2x16
	Маса 0-64 VD	Маса 0-64 VD
	Опер 1 3 05-2	Оператор 1 Бон: 3 05-2
	М.СУМА 125.00	М.СУМА 125.00

Избор на маса 5 място 2. КА очаква следващ клавиш.

Начало на разпечатването. След разпечатването на обобщената сметка на дисплея се показва общата сума на сметката.

	М.СУМА 100.00	Отст* 25.00 М.СУМА 100.00
--	---------------	------------------------------

Извършване на зададена от клавиатурата процентна отстъпка 20%.

Лева	100.00	Лева	100.00
------	--------	------	--------

Плащане в брой. Дисплея за кратко показва общата сума на приключения бон.

Маса 0-64 VD	Маса 0-64 VD
--------------	-----------------

Според стойността на П26 АВТ.ИЗХОД, КА автоматично преминава в режим на очакване на парола на нов оператор или преминава в режим на очакване на нов избор на маса/място

3.5.6. Натрупване на бързи поръчки

■ Ако бъде избрана нулева маса, продажбите се натрупват директно, както в магазински вариант, без да се открива сметка. Издава се директно клиентски фискален бон, който се приключва с някой от вариантите плащане. Ако е програмирано издаването на вторични бонове, то те се разпечатват веднага след това, с натискането на кой да е клавиш.

Пример: Откриване на бърза поръчка.

Клавишна последователност

Дисплей 1x16

Дисплей 2x16

Маса 0-64 VD	Маса 0-64 VD
--------------	-----------------

Изчистване на дисплея. КА очаква въвеждане на номер маса.

Бърза поръчка	Бърза поръчка
---------------	---------------

Избор на нулева маса. КА очаква регистриране на продажби.

3.5.7. Примерни бонове ресторантски режим

Име на фирма	
Адрес на фирма	
ЕИК	123456789
Име на обекта	
Адрес на обекта	BG123456789
ЗДДС N	BG123456789
0001 Иванов	
Маса-място	05-2
Поръчка N	1
Старо салдо	17.50
00006 БИРА	
	2.000 X 3.50
Сума*Б.....	7.00
Сума.....	7.00
Ново салдо.....	24.50
00302	1 Продажби
06-01-2011	15:29
* СЛУЖЕБЕН БОН *	
ZK123456	50123456
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	

бон за поръчка в сметка

Име на фирма	
Адрес на фирма	
ЕИК	123456789
Име на обекта	
Адрес на обекта	BG123456789
ЗДДС N	BG123456789
0001 Иванов	
Маса-място	05-2
Брой поръчки	2
* * * * *	
Закрита сметка	
00006 БИРА	
	7.000 X 3.50
Сума*Б.....	24.50
М.сума.....	24.50
Обща сума.....	24.50
В брой.....	24.50
00304	1 Продажби
06-01-2011	15:39
BG ФИСКАЛЕН БОН	
ZK123456	50123456
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	

бон за закриване на сметка

4. ОТЧИТАНЕ НА КАСОВИЯ АПАРАТ

① В отчетите на КА се съдържа информация за всички продажби, движението на паричните средства, движението на стоковите наличности по артикули и т.н. В зависимост от избрания режим се извършва четене и/или нулиране на отчетите на КА.

4.1. ИЗБОР НА РЕЖИМ

Изборът на режима се осъществява с последователно натискане на клавиш

, до появяване на индикация, указана по-долу и въвеждане на съответната парола за този режим.

Пример: Избор на режим отчитане и нулиране "Отчети Z"

Клавишна последователност

Дисплей 1x16

Дисплей 2x16

Отчети Z: ----

Отчети Z:

Избор на режим "Отчети Z".

Отчет Z QTY=HeIP

Отчет Z
QTY=HeIP

Дисплеят показва, че КА се намира в режим "Отчети Z" и очаква избор на отчет. С

клавиш може да бъде отпечатана помощна информация за възможните отчети и клавишната последователност за стартирането им.

Пример: Избор на режим контролно четене "Отчети X"

Клавишна последователност

Дисплей 1x16

Дисплей 2x16

Отчети X: ----

Отчети X:

Избор на режим "Отчети X".

Отчет X QTY=HeIP

Отчет X
QTY=HeIP

Дисплеят показва, че КА се намира в режим "Отчети X" и очаква избор на отчет. С

клавиш може да бъде отпечатана помощна информация за възможните отчети и клавишната последователност за стартирането им.

Някои от отчетите се стартират директно с натискането на клавиш, други с допълнително меню. Всеки един от тях е разгледан поотделно.

4.2. ДНЕВЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ НА КА. ОТЧЕТ ПО ДЕПАРТАМЕНТИ

Отчета се стартира с натискането на клавиш :

① Дневния финансов отчет е съпроводен с нулиране и запис във ФП, когато режима е "Отчети Z", като в този случай нулирането става автоматично.

① Информацията е за периода от предходния отчет с нулиране до момента.

① Отпечатват се както следва:

- Част **Отчет департаменти**, съдържаща:

- за всеки департамент, за който има натрупване, поотделно:
 - натрупания директно в департамента **Оборот**¹⁾ от съответната данъчна група;
 - **продаденото количество**¹⁾ директно от департамента;

- натрупаните **От артикули**, принадлежащи към департамента **обороти**¹⁾ по различните данъчни групи;
- **общата сума**²⁾ за департамента;
- обща **Сума** от департаменти за периода;
- Част **ДНЕВЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ**, съдържаща:
 - **брой** и **стойност**¹⁾ на направени **Отстъпки**;
 - **брой** и **стойност**¹⁾ на направени **Надбавки**;
 - **брой** и **стойност**¹⁾ на направени **Корекции**;
 - **стойност**¹⁾ на направени **Корекции на отстъпки**;
 - **стойност**¹⁾ на направени **Корекции на надбавки**;
 - **брой** и **стойност**¹⁾ на **Служебно въведени суми в брой**;
 - **брой** и **стойност**¹⁾ на **Служебно изведените суми в брой**;
 - **Налични суми**¹⁾ по различните видове плащания;
 - **валутния курс**⁴⁾
- **Оборот, Нето ст-ст и ДДС** за всяка разрешена данъчна група;
- **Общ оборот** от продажбите (за периода от предходния дневен отчет с нулиране и запис във ФП);
- **Номера**³⁾ на текущата КЛЕН;
- **Номера** на последния издаден документ;
- **Сума оборот**³⁾ **Сума нето ст-ст**³⁾ и **Сума ДДС**³⁾ (за целия период от въвеждане в експлоатация на КА);
- поредния **N Блок фикс. памет**³⁾ под който е записан отчетът във ФП;
- пореден **номер**³⁾ **Нулиране Z**.

¹⁾отпечатват се само, когато са ненулеви

²⁾само когато има оборот от принадлежащи артикули

³⁾само при отчет с нулиране и запис във ФП

⁴⁾само при определена работа с валута (П13=ДА)

① Допълнително след края на всеки дневен финансов отчет (X или Z) се отпечатва информация за сервизния договор, а именно: ЕИК на сервизната организация и датата до която е в сила сключения договор за сервиз.

① Когато такива не са програмирани или данните са загубени поради събитие "НУЛИРАН RAM" се отпечатва текст "Няма данни за сервиз"

① След отпечатване на дневен финансов отчет с нулиране задължително се проверява изправността на комуникацията с мобилния оператор. Резултатът от теста се индицира на дисплея. При констатирана неизправност на връзката в три поредни финансови отчета работата на ФУ се блокира до установяване на връзка. Дневния финансов отчет се нулира без потвърждение, а разпечатването му продължава и след прекъсване на захранването.

① С помощта на параметри 23 и 25, е възможно заедно с дневния отчет, автоматично да бъдат стартирани и отчетите на артикули и оператори. В този случай те се отпечатват преди дневния, като се нулират без потвърждение, а разпечатването им продължава и след прекъсване на захранването. Самостоятелното им стартиране в режим "Отчети Z" е забранено.

① В ресторантски режим, не е възможно да бъде извършен дневен финансов отчет, при положение че има незакрити клиентски сметки (маси).

Име на фирма	
Адрес на фирма	
ЕИК	123456789
Име на обекта	
Адрес на обекта	
ЗДДС N	BG123456789
Отчет департаменти	
Деп00	
От артикули:	
Оборот*Б.....	17.40

Деп02	
Оборот*Б.....	96.00
Пр. Кол.	12.000
От артикули:	
Оборот*А.....	14.40
Оборот*Б.....	148.24
Общо.....	258.64

КАФЕ	
Оборот*Б.....	528.07
Пр. кол.	55.435

Сума.....	804.11
ДНЕВЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ	
Отстъпки	0
Надбавки	1
-----	152.00
Корекции	3
-----	71.49
Корекции отстъпки	
-----	10.00
Служ. въведени	0
Служ. изведени	1
-----	23.00
Налични:	
В брой.....	261.11
Талон.....	520.00

Дневен оборот, ДДС	
* * * * *	
ДДС *А % =	0.00%
Оборот.....	14.40
Нето ст-ст.....	14.40
ДДС.....	0.00
ДДС *Б % =	20.00%
Оборот.....	789.11
Нето ст-ст.....	657.59
ДДС.....	131.52
ДДС *В % =	20.00%
Оборот.....	0.00
Нето ст-ст.....	0.00
ДДС.....	0.00
ДДС *Г % =	7.00%
Оборот.....	0.00
Нето ст-ст.....	0.00
ДДС.....	0.00
Общ оборот.....	804.11
* * * * *	
КЛЕН N 01	
N Посл. Документ	00123
Сума оборот.....	55360.92
Сума нето ст-ст.....	48566.46
Сума ДДС.....	6794.46
* * * * *	
N блок физк.памет	0015
Нулиране Z	18
00124	
06-01-2011	19:31
ФИСКАЛЕН БОН	
ZK123456	50123456
Сервиз	123456789
до	05.11.2011
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	

Примерен дневен финансов отчет с нулиране и запис във ФП продължение

ⓘ **Внимание !!!** Дневните финансови отчети с нулиране и запис във ФП следва да бъдат извършвани в края на всеки ден, в който е работено с Фискалното устройство с цел обобщаване на дневните обороти. Те представляват важен документ и трябва да бъдат съхранявани по начина и в предвидения от нормативните уредби срок.

4.3. СПРАВКА ЗА НЕЗАКРИТИ СМЕТКИ. СЛУЖЕБНО ЗАКРИВАНЕ НА СМЕТКИ

ⓘ КА позволява служебно закриване на клиентски сметки в случай, че не са били закрити от съответния оператор в режим "Продажби".

ⓘ Всички сметки се закриват без възможност за отстъпка или надбавка в основния вид плащане "В БРОЙ".

- ☒ От основното меню на режим “Отчети Z” се избира подрежим **[3]**. За всяка незакрита сметка се отпечатва: номер сметка (маса / място); име на оператора и сума по сметката. След разпечатването на списъка от незакрити сметки, КА очаква потвърждение за служебното им закриване, което се извършва с натискането на клавиш **[F]**. Отказът от закриване става с клавиш **[CL]**.

4.4. ОТЧЕТ НА АРТИКУЛИ. СПРАВКИ ПО АРТИКУЛИ

4.4.1. Отчет на артикули в режим “Отчети Z”

- ☒ От основното меню на режим “Отчети Z” с клавиш **[5]** се отпечатва отчета.
- ① При параметър 32 = ДА, се отпечатва предварителен бон с информация за:
- за всеки артикул, за който има натрупване, поотделно:
 - натрупания от артикула **ОБОРОТ**²⁾ от съответната данъчна група;
 - **продаденото количество**²⁾ от артикула;
 - ☒ Задължително се отпечатва втори бон с информация за:
 - **началната и крайната дата** на формиране на отчета¹⁾;
 - обща **СУМА** от артикули за периода;
 - **пореден номер** на нулирането на този вид отчет **Артикули =0**³⁾.

¹⁾ отпечатват се само, ако отчета е самостоятелен (не е заедно с дневния)

²⁾ отпечатват се само, когато са ненулеви

³⁾ само при отчет с нулиране

- ☒ Потвърждението за нулиране се извършва с натискането на клавиш **[0]**. Отказа от нулиране става с натискането на всеки друг клавиш.

4.4.2. Справки по артикули в режим “Отчети X”

- ☒ От основното меню на режим “Отчети X” с клавиш **[5]**, се влиза в подменю, в което са достъпни за отпечатване следните справки:
- **[QY]** налични количества на артикулите;
 - **[PY]** програмирани артикули (тези, за които са програмирани име, цена или баркод)
 - **[F]** общо оборота по артикули

4.5. ОТЧЕТ НА ОПЕРАТОРИТЕ. СПРАВКИ ПО ОПЕРАТОРИ

4.5.1. Отчет на операторите в режим “Отчети Z”

- ☒ От основното меню на режим “Отчети Z” с клавиш **[6]** се отпечатва отчета. Потвърждението за нулиране се извършва с натискането на клавиш **[0]**. Отказа от нулиране става с натискането на всеки друг клавиш.

- ① В отчета по оператори се отпечатва следната информация:
- **началната и крайната дата** на формиране на отчета¹⁾;
 - за всеки оператор, поотделно:
 - **номер** и **име** на оператора

- **брой**²⁾ на обслужените **КЛИЕНТИ** (издадените клиентски бонове);
- **брой** и **стойност**²⁾ на направени **ОТСТЪПКИ**;
- **брой** и **стойност**²⁾ на направени **НАДБАВКИ**;
- **брой** и **стойност**²⁾ на направени **КОРЕКЦИИ**;
- **стойност**²⁾ на направени **КОРЕКЦИИ ОТ ОТСТЪПКИ**;
- **стойност**²⁾ на направени **КОРЕКЦИИ ОТ НАДБАВКИ**;
- **стойност**²⁾ на сумите **ПОЛУЧЕНИ** от клиенти;
- **стойност**²⁾ на сумите **ВЪРНАТИ** на клиенти;
- **брой** и **стойност**²⁾ на **ВЪВЕДЕНИ** суми;
- **брой** и **стойност**²⁾ на **ИЗВЕДЕНИ** суми;
- **НАЛИЧНИ суми** по различните видове плащания;
- **пореден номер**³⁾ на нулирането на този вид отчет **Оператори=0**.

¹⁾ отпечатват се само, ако отчета е самостоятелен (не е заедно с дневния)

²⁾ отпечатват се само, когато са ненулеви

³⁾ само при отчет с нулиране

4.5.2. Справки по оператори в режим “Отчети X”

В режим “Отчети X” с натискане на клавиш , се влиза в подменю, в което с цифров клавиш съответстващ на номер оператор и клавиш се отпечатва информация за избрания оператор, а с клавиш за всички оператори.

4.6. ОТЧЕТИ НА ФИСКАЛНАТА ПАМЕТ

Във фискалната памет се съдържа информация за натрупаните обороти по данъчни групи, оформени като блокове с поредни номера и дати. Освен натрупващите блокове във ФП се записват и други, отразяващи следните събития: въвеждане в експлоатация; смяна на SIM карта; промяна в регистрацията; промяна на данъчните ставки; смяна на формата на числата; нулиране на оперативната памет (нулиран RAM); Повреден КЛЕН; Смяна КЛЕН.

В отчетите на ФП оборота от групи от А до Г се отпечатва винаги дори да е нулев. Оборотите от останалите групи се разпечатват само ако в периода, за който е отчета, не са били забранени (за тях е програмирана данъчна ставка).

Внимание !!! Отчетите на ФП следва да бъдат извършвани ежемесечно и ежегодно с цел обобщаване на дневните отчети. Те представляват важен документ и следва да бъдат съхранявани по начина и в предвидения от нормативните уредби срок.

4.6.1. Отчет на ФП по зададени начална и крайна дата.

Възможно е разпечатването на **детайлен** или **съкратен** отчет. В първия случай се разпечатва съдържанието на всички блокове от ФП, включени в зададения период, поотделно за всеки блок и общо изчислените суми за периода. Във втория случай се разпечатват само номерата и датите на блоковете от ФП, включени в зададения период, и общо изчислените суми за периода.

Влиза се в основното меню на кой да е режим “Отчети”. Набирането на комбинацията от клавиши   указва, че отчета ще бъде кратък.

Набирането на комбинацията от клавиши   указва, че отчета ще бъде подробен. Началната дата се набира от цифровите клавиши във формат ДД-ММ-ГГ и се потвърждава с . Крайната дата се набира от цифровите клавиши

във формат ДД-ММ-ГГ и се потвърждава с **[VD]**, с което се стартира отчета. Въвеждат се само последните две цифри от годината. КА не допуска въвеждане на дати по-късни от текущата.

Пример: Съкратен отчет на ФП от 01.01.2011 до 31.01.2011

Клавишна последователност

Дисплей 1x16

Дисплей 2x16

Отчети X: -----

Отчети X:

Избор на режим "Отчети X".

Отчет X QTY=HeIp

Отчет X
QTY=HeIp

Дисплеят показва, че КА се намира в режим "Отчети X" и очаква избор на отчет

От 02-02-2011

От
02-02-2011

Избор на съкратен отчет по дати. КА очаква въвеждане на начална дата. На дисплея се изобразява датата на последния дневен отчет записан във ФП.

До 02-02-2011

До
02-02-2011

Въвеждане на начална дата 01.01.2011 година и потвърждаване. КА очаква въвеждане на крайна дата

До 31-01-2011

Отчет ФП
31-01-2011

Въвеждане на крайна дата 31.01.2011 година и потвърждаване. Отчета се отпечатва

Отчет X QTY=HeIp

Отчет X
QTY=HeIp

След края на отпечатването КА остава в режим "Отчети X" и очаква избор.

4.6.2. Отчет на ФП по зададени начален и краен блок

① Възможно е разпечатването на **детайлен** или **съкратен** отчет. В първия случай се разпечатва съдържанието на всички блокове от ФП, включени в зададения интервал, поотделно за всеки блок и общо изчислените суми за периода. Във втория случай се разпечатват само номерата и датите на блоковете от ФП, включени в зададения интервал, и общо изчислените суми за периода.

☑ Влиза се в основното меню на кой да е режим "Отчети". Набирането на комбинацията от клавиши **[1][2][ST]** указва, че отчета ще бъде кратък.

Набирането на комбинацията от клавиши **[2][ST]** указва, че отчета ще бъде подробен. Началния номер на блок от ФП се набира от цифровите клавиши и се потвърждава с **[QTY]**. Крайния номер на блок от ФП се набира от цифровите клавиши и се потвърждава с **[VD]**, с което се стартира отчета. КА не допуска въвеждане на номер блок по-голям от последния.

Пример: Подробен отчет на ФП от блок 41 до блок 48

Клавишна последователност

Дисплей 1x16

Дисплей 2x16

Отчет X QTY=He1P

Отчет X
QTY=He1P

КА се намира в режим "Отчети X" и очаква избор

2 **ST**

От N 0050

От N
0050

Избор на подробен отчет по номера. КА очаква въвеждане на начален номер блок. На дисплея се изобразява номера на последния блок записан във ФП.

0 **0** **4** **1** **QTY**

До N 0050

До N
0050

Въвеждане на начален блок 41 и потвърждаване. КА очаква въвеждане на краен номер блок

0 **0** **4** **8** **VD**

До N 0048

Отчет ФП
0048

Въвеждане на краен номер блок 48 и потвърждаване. Отчета се отпечатва

Отчет Z QTY=He1P

Отчет Z
QTY=He1P

След края на отпечатването КА остава в режим "Отчети X" и очаква избор.

4.7. СЛУЖЕБНИ ОТЧЕТИ НА ФП

① Служебните отчети по същество са еднакви със задължителните кратки отчети, като разликата е, че не се отпечатват номерата и датите на блоковете от ФП, а само оборотите и специалните събития.

① Вида на издадения документ е "СЛУЖЕБЕН БОН".

■ Клавишната последователност за стартиране на отчетите е същата, като при потвърждаването на края на периода (дата или номер блок) вместо клавиш **VD** се използва клавиш **PLU**.

4.8. ОТЧЕТ НА ПЛАЩАНИЯТА ПО ДАННИ ОТ ФП

① Този отчет дава възможност за получаване на допълнителна потребителска информация за реализираните плащания за избран период.

① Вида на издадения документ е "СЛУЖЕБЕН БОН".

■ Възможни са кратък и подробен отчет. В първия случай се отпечатват сумите от записаните във ФП обороти по съответните плащания, сумарно за периода. Във втория случай се отпечатват и сумите за всеки записан ненулев дневен отчет в периода.

■ Клавишната последователност за стартиране на отчетите е като на фискалните отчети, но при потвърждаването на края на периода (дата или номер блок) вместо клавиш **VD** се използва клавиш **PY**.

4.9. ОТЧЕТ НА ДЕПАРТАМЕНТИ ПО ДАННИ ОТ ФП

① Този отчет дава информация за реализираните обороти на първите 9 департамента за избран период (в ФП се записва оборота на департаменти от 01 до 09).

① Вида на издадения документ е "СЛУЖЕБЕН БОН".

■ Възможни са кратък и подробен отчет.

Клавишната последователност за стартиране на отчетите е същата, като при потвърждаването на края на периода (дата или номер блок) вместо клавиш **[VD]** се използва клавиш **[D1]**.

Примерни подробен и кратък отчет на ФП:

Име на фирма		
Адрес на фирма		
ЕИК	123456789	
Име на обекта		
Адрес на обекта		
ЗДДС N	BG123456789	
ОТЧЕТ ФИСКАЛНА ПАМЕТ		
Въведена в експлоатация:		
09:41	31-12-2010	
От 0002	До 0003	
% ДДС	31-12-2010	
A= 0.00	B= 20.00	
V= 20.00	Г= 7.00	
ДРОБНИ ЧИСЛА		
09:41	31-12-2011	
Телефонен номер:	XXXXXXXXXXXX	
Номер SIM:	XXXXXXXXXXXX	
09:41	31-12-2011	
0002	01-01-2011	
Оборот*А.....	0.00	
Оборот*Б.....	120.00	
Оборот*В.....	0.00	
Оборот*Г.....	0.00	
Общ оборот.....	120.00	
N Посл. документ	00006	
КЛЕН N 01		
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
0003	04-01-2011	
Оборот*А.....	0.00	
Оборот*Б.....	0.00	
Оборот*В.....	0.00	
Оборот*Г.....	0.00	
Общ оборот.....	0.00	
N Посл. документ	00009	
КЛЕН N 01		
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
* * * * *		
СУМА ОБОРОТ, ДДС		
Оборот*А.....	0.00	
ДДС*А.....	0.00	
Оборот*Б.....	1378.00	
ДДС*Б.....	229.67	
Оборот*В.....	0.00	
ДДС*В.....	0.00	
Оборот*Г.....	0.00	
ДДС*Г.....	0.00	
Общ оборот.....	1378.00	
КЛЕН N от 01 до 01		
N Посл. документ	0119	
00845		
02-02-2011	19:14	
ФИСКАЛЕН БОН		
ZK123456	50123456	

примерен подробен отчет на ФП по блокове

Име на фирма		
Адрес на фирма		
ЕИК	123456789	
Име на обекта		
Адрес на обекта		
ЗДДС N	BG123456789	
ОТЧЕТ ФИСКАЛНА ПАМЕТ		
Въведена в експлоатация:		
09:41	31-12-2010	
От	01-01-2011	
До	31-01-2011	
% ДДС	31-12-2010	
A= 0.00	B= 20.00	
V= 20.00	Г= 7.00	
ДРОБНИ ЧИСЛА		
09:41	31-12-2011	
Телефонен номер:	XXXXXXXXXXXX	
Номер SIM:	XXXXXXXXXXXX	
09:41	31-12-2011	
0002	01-01-2011	
0003	04-01-2011	
0004	11-01-2011	
0005	28-01-2011	
* * * * *		
СУМА ОБОРОТ, ДДС		
Оборот*А.....	0.00	
ДДС*А.....	0.00	
Оборот*Б.....	1378.00	
ДДС*Б.....	229.67	
Оборот*В.....	0.00	
ДДС*В.....	0.00	
Оборот*Г.....	0.00	
ДДС*Г.....	0.00	
Общ оборот.....	1378.00	
КЛЕН N от 01 до 01		
N Посл. документ	0119	
00845		
02-02-2011	19:19	
ФИСКАЛЕН БОН		
ZK123456	50123456	

примерен кратък отчет на ФП по дати

Примерни отчет на Плащания по данни от ФП и служебен отчет на ФП:

Име на фирма		
Адрес на фирма		
ЕИК	123456789	
Име на обекта		
Адрес на обекта		
ЗДДС N	BG123456789	
ОТЧЕТ ФИСКАЛНА ПАМЕТ		
Отчет плащания		
От 0002	До 0005	
0002	01-01-2011	
В брой		57.00
Карта		120.00
0004	11-01-2011	
В брой		47.30
Чек		80.00
0005	28-01-2011	
В брой		12.70
Талон		10.00
* * * * *		
ОБЩО ПЛАЩАНИЯ		
В брой		117.00
Чек		80.00
Талон		10.00
В. тал.		0.00
Амбал.		0.00
Обслуж.		0.00
Повред.		0.00
Карта		120.00
Банка		0.00
Други 1.		0.00
Други 2.		0.00
00848		
02-02-2011	19:24	
* СЛУЖЕБЕН БОН *		
ZK123456	50123456	

примерен подробен отчет на плащания по данни от ФП (по блокове)

Име на фирма		
Адрес на фирма		
ЕИК	123456789	
Име на обекта		
Адрес на обекта		
ЗДДС N	BG123456789	
ОТЧЕТ ФИСКАЛНА ПАМЕТ		
Въведена в експлоатация:		
09:41	31-12-2010	
От	01-01-2011	
До	31-01-2011	
% ДДС		31-12-2010
A= 0.00	B= 20.00	
V= 20.00	G= 7.00	
ДРОБНИ ЧИСЛА		
09:41	31-12-2011	
Телефонен номер:	XXXXXXXXXXXX	
Номер SIM:	XXXXXXXXXXXX	
09:41	31-12-2011	
* * * * *		
СУМА ОБОРОТ, ДДС		
Оборот*А.....		0.00
ДДС*А.....		0.00
Оборот*Б.....		1378.00
ДДС*Б.....		229.67
Оборот*В.....		0.00
ДДС*В.....		0.00
Оборот*Г.....		0.00
ДДС*Г.....		0.00

Общ оборот.....		1378.00
КЛЕН N от 01 до 01		
N Посл. документ		0119
00849		
02-02-2011	19:24	
* СЛУЖЕБЕН БОН *		
ZK123456	50123456	

примерен служебен отчет на ФП (по дати)

4.9. ОТЧЕТИ НА КОНТРОЛНАТА ЛЕНТА (КЛЕН)

4.9.1. Обща информация

- ① Отчетите на КЛЕН представляват отпечатването на копия на издадените документи от КА.
- ① В КЛЕН се записва информация за всеки издаден документ (бон), независимо от вида му.
- ① Всички бонове се буферират в КЛЕН във вида, в който са отпечатани (заглавна част, съдържание, край, рекламни редове).
- ① За всеки буфериран документ се генерира контролно число, което се записва и отпечатва в края на документа.
- ① Контролното число не обхваща отпечатаното рекламно лого, както и ФИСКАЛЕН БОН (фискалното лого), който при отпечатване на бон от КЛЕН се заменя с текста "ФИСКАЛЕН БОН - КОПИЕ"

① Боновете за отчет на ФП не се буферират в КЛЕН (нямат генерирано контролно число). За удобство и прегледност, когато в зададения период за отпечатване на съдържанието на КЛЕН има бонове за отчети на ФП, то за тях се отпечатва само един ред със номера на бона и текст "ОТЧЕТ ФИСКАЛНА ПАМЕТ".

■ Отчетите на КЛЕН се извършват от основното меню на кой да е режим "Отчети", с натискането на следните клавиши:

- Отчети на КЛЕН по зададени начална и крайна дата
- Отчети на КЛЕН по зададени номера блок ФП на дневни отчети
- Отчети на КЛЕН по номера на бонове
- Отчет на цялото съдържание на КЛЕН

■ Всеки започнат отчет на КЛЕН може да бъде прекъснат с натискане на клавиш или .

① Отчетите на КЛЕН не са оформени като бон. Те имат заглавна част, но завършват само с един отделен ред с дата и часа на отпечатването.

① В отчетите на КЛЕН се отпечатват и редове, указващи следващите бонове към кой номер отчет записан във ФП принадлежат.

4.9.2. Примерно отпечатване на отчет на КЛЕН

Пример: Отчет на КЛЕН по зададени начален и краен номер на бон

Клавишна последователност

Дисплей 1x16

Дисплей 2x16

Отчети Z: ----

Отчети Z:

Избор на режим "Отчети Z".

Отчет Z QTY=HeIp

Отчет Z
QTY=HeIp

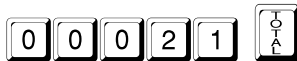
Дисплеят показва, че КА се намира в режим "Отчети Z" и очаква избор на отчет

КЛЕНот бон000856

КЛЕН от бон
00856

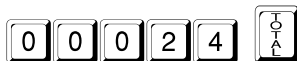
Избор на отчет на КЛЕН от бон до бон. КА очаква въвеждане на начален номер бон. На дисплея се изобразява номера на последния издаден бон.

КЛЕНдо бон000856

КЛЕН до бон
00856

Въвеждане на начален номер бон 00021 и потвърждаване. КА очаква въвеждане на краен номер бон

Изчакайте

До
Изчакайте

Въвеждане на краен номер бон 00024 и потвърждаване. Отчета се отпечатва

Отчет X QTY=HeIp

Отчет X
QTY=HeIp

След края на отпечатването КА остава в режим "Отчети X" и очаква избор.

Примерен отчет на КЛЕН. Зададения период обхваща 2 фискални бона, един бон за отчет на фискална памет и един служебен бон.

Име на фирма	Адрес на фирма	123456789
ЕИК	Име на обекта	Адрес на обекта
ЗДДС N	BG123456789	
ОТЧЕТ НА КОНТРОЛНА ЛЕНТА		
От бон	00021	
До бон	00025	
КЛЕН N 01		
КЛ на Z отчет N		0003
Име на фирма	Адрес на фирма	123456789
ЕИК	Име на обекта	Адрес на обекта
ЗДДС N	BG123456789	
0001	Маркова	
00006	БИРА	
	20.000 x 3.50	
Сума*Б		70.00
Обща сума		70.00
В брой		70.00
00021	1 Продажи	
05-01-2011		10:29
ФИСКАЛЕН БОН - КОПИЕ		
ZK123456		50123456
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
Име на фирма	Адрес на фирма	123456789
ЕИК	Име на обекта	Адрес на обекта
ЗДДС N	BG123456789	
0001	Иванов	

Деп04 КАФЕ		
Сума*Б		10.50
Надбавка*Б	10.00%	1.05
Обща сума		11.55
В брой		11.55
00022	1 Продажи	
05-01-2011		10:31
ФИСКАЛЕН БОН - КОПИЕ		
ZK123456		50123456
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
00023	ОТЧЕТ ФИСКАЛНА ПАМЕТ	
Име на фирма	Адрес на фирма	123456789
ЕИК	Име на обекта	Адрес на обекта
ЗДДС N	BG123456789	
0001	Иванов	
Служебно въведени:		
В брой		30.00
00024		
06-01-2011		15:19
* СЛУЖЕБЕН БОН *		
ZK123456		50123456
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
14-01-2011		18:15

продължение

4.9.3. Пресмятане на оборота за текущия ден от КЛЕН

① След аварийна ситуация "Нулиран RAM" е задължително в касовата книга на обекта да се запише оборота, изчислен от контролната лента. За тази цел е предвидена функцията "Пресмятане на оборота за текущия ден от КЛЕН".

☐ За целта в основното меню на режим "Отчети X", се натиска клавиши ST при което КА изчислява оборота от записаните в КЛЕН данни и го визуализира на дисплея.

5. АВАРИЙНИ СИТУАЦИИ ПРИ РАБОТА С КА

5.1. ГРЕШКА В ОПЕРАТИВНАТА ПАМЕТ НА КА –“НУЛИРАН РАМ”

① В случай на некоректни данни в оперативната памет (ОП) на дисплея и на принтера се изписва съобщение **Нулиран RAM**, след което КА влиза в процедура по инициализация на паметта, започваща със сверяване на текуща дата и час.

① Не може да бъде сверена дата по-ранна от тази на последния блок, записан във ФП;

① При опит за сверяване на дата, по-голяма с един ден от текущата, се изисква потвърждение чрез повторно въвеждане.

■ На дисплея се извежда датата на последния блок във фискалната памет.

Въвежда датата във формат ДД-ММ-ГГ и се потвърждава с . Въвеждат се само последните две цифри от годината. При коректно въведена дата се преминава към въвеждане на час. Часът се въвежда във формат ЧЧ-ММ и се потвърждава с . Отпечатва се служебен бон със събитието “Нулиран RAM”.

① **Внимание!!!** След нулиране на паметта всички параметри на КА се възстановяват от EEPROM паметта. При неизправна EEPROM памет параметрите се установяват по подразбиране. При необходимост те трябва да бъдат препрограмирани.

① **Внимание!!!** Когато с КА се издават фактури, след нулиране на паметта и при неизправна EEPROM памет, е необходимо да се препрограмира диапазона от номера за фактура. Този диапазон, както и актуалния номер на фактура се възстановяват от EEPROM паметта.

5.2. ГРЕШКИ ВЪВ ФИСКАЛНАТА ПАМЕТ НА КА

① В случаите на открита грешка във фискалната памет, на дисплея се изписва съобщение от вида **указан по-долу**, при което КА е **блокиран до намесата на сервизен техник**.

Таблица с видовете грешки във фискалната памет:

Съобщение на дисплея	Значение
Фискална грешка Грешна CRC	Грешна контролна сума в блок от фискалната памет
Фискална грешка Неуспешен запис	Грешка при запис във ФП
Фискална грешка Пълна памет	ФП е запълнена
Фискална грешка Липсва ФП	ФП липсва
Фискална грешка Грешна ФП	Грешка при четене на ФП
Фискална грешка Лимит RAM reset	Изчерпан лимит на блокове във ФП за нулиран RAM и изтрита ЕКЛ. Максимум 200 записа.
Фискална грешка Лимит дес. точка	Изчерпан лимит на блокове във ФП за смяна на десетичната точка. Максимум 50 записа.
Фискална грешка Лимит дан. проц.	Изчерпан лимит на блокове във ФП за смяна на данъчните проценти. Максимум 50 записа.

5.3. ГРЕШКИ В КЛЕН. РАБОТА С КЛЕН, РАЗЛИЧНА ОТ ТЕКУЩАТА

① В случаите на открита грешка в КЛЕН, на дисплея се изписва съобщение **Повреден КЛЕН!!!**, при което **КА е блокиран до намесата на сервизен техник.**

① В случай на необходимост от прочитане на данни от КЛЕН различна от текущата (предишна или от друго у-во със същия формат), е необходима намесата на сервизен техник. В този случай КА изписва съобщение

Различен КЛЕН!!!. В специално сервизно меню достъпно след отваряне на КА, са разрешени отчети на поставената КЛЕН.

① След поставянето на текущата инициализирана КЛЕН, работата на КА продължава нормално.

6. ГРЕШКИ И БЛОКИРОВКИ ПРИ РАБОТА С КА

① В процеса на нормална работа с КА са възможни грешки от неправилна манипулация, претъпване или други блокировки.

6.1. СЪОБЩЕНИЯ ИЗПИСВАНИ НА ДИСПЛЕЯ НА КА

Съобщение на дисплея	Ситуация	Значение	Начин за отстраняване
ЗАБРАНЕН	продажба на департамент	1) няма цена или дан. група е забранена 2) П17=ДА	натиснете <input type="button" value="CL"/> започнете друга операция
ЗАБРАНЕН	продажба на артикул	няма цена или дан. група е забранена,	натиснете <input type="button" value="CL"/> започнете друга операция
ЗАБРАНЕН	въвеждане св. цена	определена е работа без свободна цена П15=ДА,	натиснете <input type="button" value="CL"/> започнете друга операция
НЕ Е ОТКРИТ	продажба на артикул с баркод	липсва артикул с такъв баркод	натиснете <input type="button" value="CL"/> започнете друга операция
-КОЛИЧЕСТВО	продажба на артикул	наличното количество на артикула е недостатъчно	В режим "Програмиране" задайте ново налично количество за дадения артикул или определете работа без контрол на налично количество
! Претъпване !	в режим "Продажби"	сумата е по-голяма от максимално допустимата	натиснете <input type="button" value="CL"/> започнете друга операция
Претъпване буфер	в режим "Продажби"	достигнат е максималния брой продажби в бона	приключете бона в желанния вид плащане
ГРЕШКА	дълбок void	опит за корекция на несъществуваща продажба	повторете операцията от начало, като повторите точно продажбата, която ще се коригира
ГРЕШКА	непосредствен void	изчерпани са всички разрешени за корекция продажби	натиснете <input type="button" value="CL"/> започнете друга операция
Въведете сума!	приключване на сметка	КА очаква задължително въвеждане на сума	приключете бона в желанния вид плащане, като преди това въведете сума

-Сума	служебно извеждане на суми; връщане на ресто	няма достатъчна налична сума от задания вид плащане	натиснете започнете друга операция
ПРЕП. Диапазон Ф.	при опит за започване на фактура	изчерпан е диапазона от номера за фактура	В режим "Програмиране" задайте нов диапазон
НЕЗАКРИТИ СМЕТКИ	при опит за стартирание на отчет	има незакрити клиентски сметки (маси)	необходимо е сметките да бъдат закрити в режим "Продажби" от съответния оператор или служебно в режим "Отчети Z"
!Отчети Z: TTL!	в режим "Продажби"	препълнена сума в дневен отчет	направете отчета в режим "Отчети Z" с клавиш
!Отчети Z: 5 !	режим "Продажби"	препълнена сума в отчет артикули	направете отчета в режим "Отчети Z" с клавиш
!Отчети Z: 6 !	в режим "Продажби"	препълнена сума в отчет оператори	направете отчета в режим "Отчети Z" с клавиш
г 0.00 или Р 0.00	в режим "Продажби" и П10=ДА, П11=НЕ	просрочено време за отговор от компютъра в режим "ON-LINE" водец КА	проверете изправността на интерфейсния кабел и състоянието на комуникационната програма
Line Error X	в режим комуникации с компютър	логическа грешка в комуникацията	проверете изправността на интерфейсния кабел
НЯМА ВРЪЗКА МО!	След дневен отчет с нулиране	Липсва комуникация с мобилния оператор	Осигурете по-добро покритие. Консултирайте се със сервизната организация
ДТ ГРЕШКА XX	Запомнете номера на грешката Обърнете се към сервизната организация, като цитирате номера грешка		

6.2. СЪОБЩЕНИЯ ЗА ГРЕШКИ И БЛОКИРОВКИ, ОТПЕЧАТВАНИ НА ПРИНТЕРА

Съобщение на принтера	Значение	Необходими действия
СПАД НА НАПРЕЖЕНИЕ	Пропадане на захранването по време на печат или при отворен клиенски бон	КА е завършил започнатата операция
ВНИМАНИЕ ! СВОБОДНИ XX ЗАПИСА !	Остават XX броя записи във ФП	Осигурете навременна подмяна на фискалната памет
ФИСКАЛНА ПАМЕТ ЗАПЪЛНЕНА !	Фискалната памет е пълна и е достъпна само за четене. Невъзможно е да бъдат регистрирани повече продажби с КА	Фискалната памет трябва да бъде подменена по нормативно уредения начин
ВНИМАНИЕ ! НАБЛИЖАВА КРАЙ КЛЕН !	КЛЕН е със оставащи по-малко от 30000 свободни реда	Осигурете навременна подмяна на КЛЕН

6.3. БЛОКИРОВКИ ПРИ ПРОГРАМИРАНЕ

① *КА не позволява препрограмирането на някой стойности и параметри, преди извършването на отчети с нулиране или изпълнено друго условие. Списъкът на тези стойности и параметри е даден в таблицата:*

Промяна на параметър	Необходими условия
П01 (магазин / ресторант)	Нулиран дневен финансов П11 = НЕ
П05 (дробни / цели)	Нулирани всички отчети на КА
П11 (фискален принтер)	П01 = НЕ
П13 (работа с валута)	Нулиран дневен финансов
П24, П25 (автоматично стартиране на отчети заедно с дневния)	Нулирани дневен финансов и съответния отчет
Редове за оформление на бона	Нулиран дневен финансов
Текст предхождащ ЕИК	Нулиран дневен финансов
Каса - място	Нулиран дневен финансов
Данъчни ставки	Нулиран дневен финансов
Плащания	Нулиран дневен финансов и Отчет оператори
Валутен курс	Нулиран дневен финансов
Име и данъчна група на департамент (само, за които има оборот)	Нулиран дневен финансов
Име и данъчна група на артикул (само, за които има оборот)	Нулиран отчет артикули
Цена на артикул (за който има оборот) при системен параметър П15=ДА	Нулирани дневен финансов; артикули
Оператори	Нулиран отчет оператори, затворени сметки в ресторант
Диапазон от номера за фактура	Нулиран RAM или изчерпан диапазон или неизползван диапазон
Възстановяване на параметри по подразбиране	Нулирани всички отчети на КА

БЕЛЕЖКИ:
